

Dějiny světové kinematografie před rokem 1945

Mgr. Michal Večeřa

veceram@mail.muni.cz

Mgr. Radomír D. Kokeš, PhD.

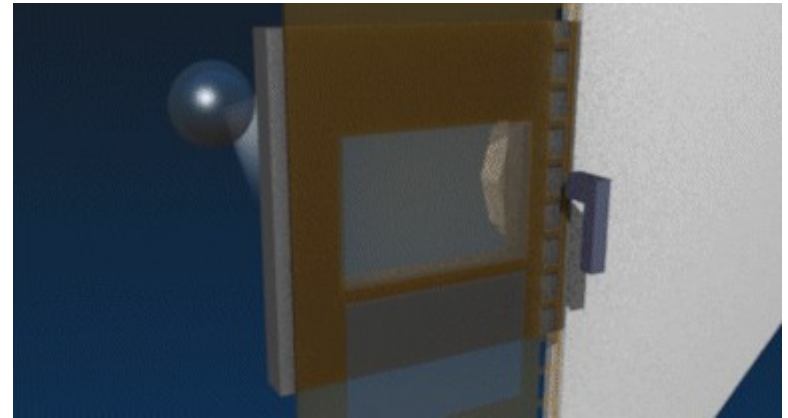
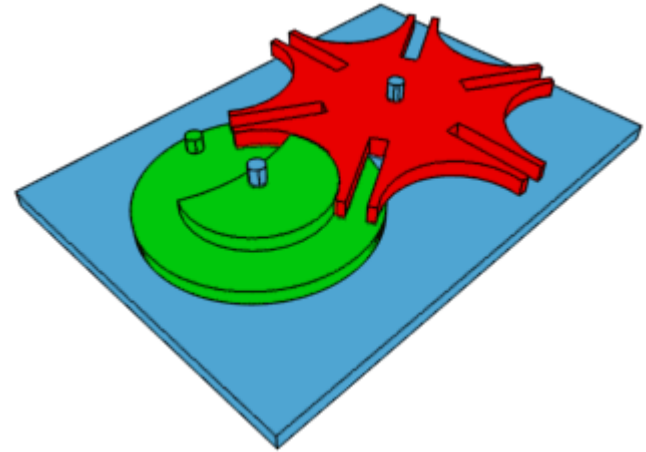
douglas.kokes@gmail.com

Předpoklady pro vznik kinematografie

- Složitě médium, pospojováno několik různých vynálezů
- Lidské oko vnímá pohyb jako sérii mírně odlišných obrazů
 - Optické hračky vyvolávající iluzi pohybu
- Schopnost promítnout sérii rychlých obrazů
 - [Laterna magica](#)
- Využití fotografie
 - Rychlost expozice

Předpoklady pro vznik kinematografie

- Využití fotografického materiálu pro rychlou projekci
- Mechanismus krokového posuvu

Předchůdci kinematografu

- [Eadweard Muybridge](#)
- Étienne [Jules-Marey](#)
- Émile Reynaud - praxinoskop
- Louis [Aimé Augustin Le Prince](#)

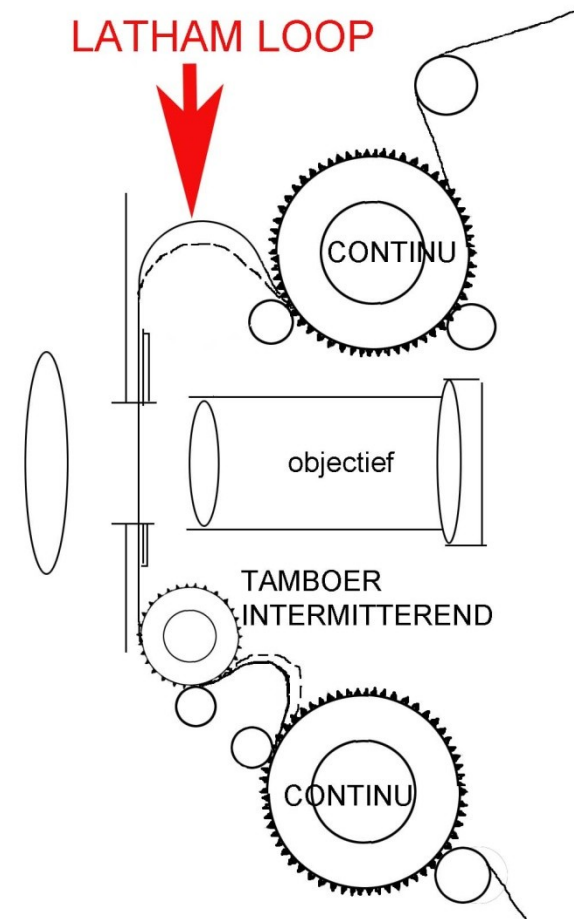
Vznik kinematografie USA

- Kumulace pokusů jednotlivých vynálezců
- Edison, Dickson a ti druzí
 - 1891 – kinetograf x kinetoskop
 - 35mm film
 - 1893 – [Černá Máry](#)

Vznik kinematografie USA

- Woodwille Latham –
Lathamova smyčka
- Thomas Armat & C.
Francis Jenkins –
fantoskop-vitaskop
- Herman Casler –
mutoskop
– 70mm film

První filmové projekce

- Bratři Max a Emil Skladanowští
 - Wintergarten, Berlín – 1. listopad 1895
- První projekce – music-hally, varieté
- Cca 1900 – pravidelný program divadel
- Kolem 1905 – filmy a týdeníky se dostávají do velkého množství druhořadých divadel (až do 20. let)

Bratři Max a Emil Skladanowští

- 1. projekce 1. listopad 1895 Berlín, Wintergarten
- Začínali jako fotografové, malíři na sklo a majitelé dílny na výrobu optiky
- 1881-1890 – laterna magika
- 1890 – pojízdné mechanické divadlo

BIOSKOP

1892 – první chronofotografická kamera neperforovaný Kodak 60mm

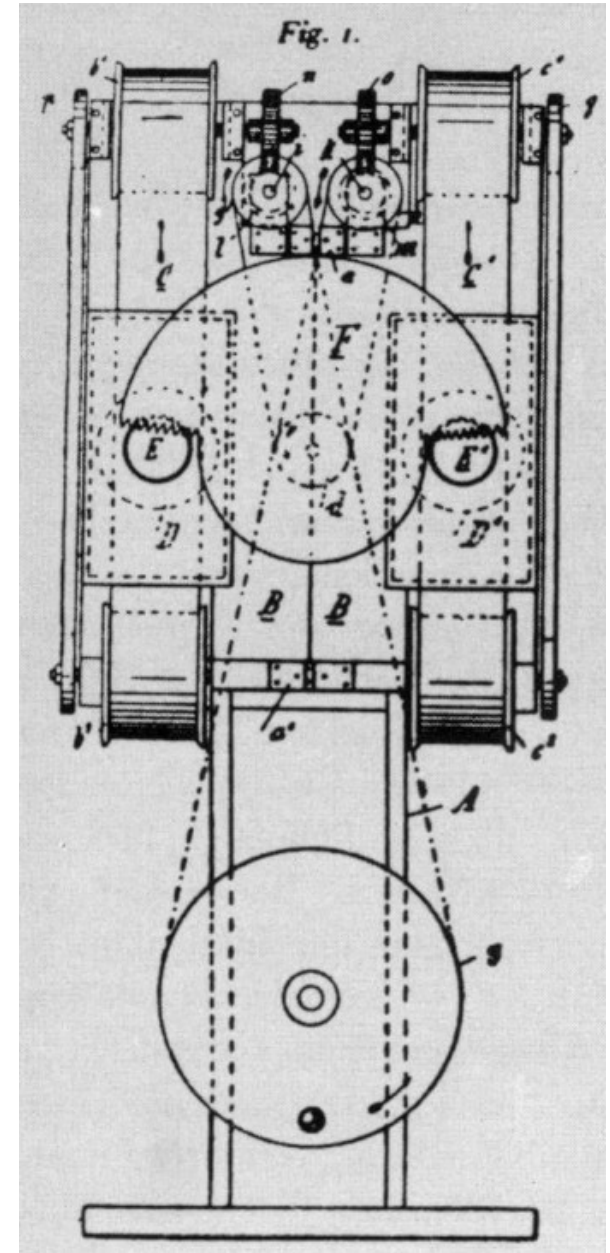
1895- vyvinutí projektoru Bioskop

- 54mm pás – kruhová perforace po stranách
- Maximální rychlost projektoru 8fps

-> neadekvátní pro projekci – řešení?

Rozstříhání vyvolaného pásu zvlášť na liché a zvlášť na sudé obrázky, které se střídavě promítají

- Použití dvou pásů bylo technologicky komplikované a zastaralé
- Na podzim 1895 zdokonalení kamery – maltézský kříž

Max Skladanowsky

- V prosinci 1895 v Hamburgu
- Po představení bratrů Lumierů rušení dohodnutých představení v Paříži a Londýně
 - > cestovali po Norsku, Švédsku a Dánsku
- Březen 1897 – projektor s 1 pásem
- Poslední představení 30. březen 1897 – Štětín
 - > vypršela licence
- Další podnikání mimo kinematografii
- Odlišnost filmů od jiných výrobců?

Louis & Auguste Lumiere

- 28. 12. 1895 – první promítání v Grand café - Paříž
- Kinematograf
 - Kamera – kopírka – projektor
 - 17 m kazeta
 - Továrna v Lyonu
 - Vysílání svých techniků do světa, neprodávali přístroj – až 1897
 - 1897 – požár v Paříži
 - 1905 - ukončení vlastní produkce
- <https://www.youtube.com/watch?v=4nj0vEO4Q6s>

Rozšíření filmu ve světě: některé charakteristické příklady

1896	1. března	Program bratří Lumièrů má premiéru v Bruselu (Belgie).
	11. května	Kouzelník Carl Hertz předvádí filmy R. W. Paula v Empire Theatre v jihoafrickém Johannesburgu pomocí projektoru zakoupeného od Paula.
	15. května	Program bratří Lumièrů se začíná promítat v Madridu (Španělsko).
	17. května	Kameraman bratří Lumièrů uvádí filmy v Petrohradě (Rusko).
	7. července	Promítači bratří Lumièrů pouští filmy v pronajatém pokoji ve Watsonově hotelu v Bombaji (Indie).
	8. července	Program bratří Lumièrů otevírá elegantní čtvrť v Rio de Janeiru (Brazílie).
	15. července	První promítání bratří Lumièrů v českých zemích se uskutečnilo v kasinu v Karlových Varech.
	srpen	Carl Hertz promítá program R. W. Paula v melbournské Opeře (Austrálie).
	11. srpna	Promítač bratří Lumièrů předvádí filmy jako součást vaudevilového programu v Šanghaji (Čína).
	15. srpna	V pronajatém sále v Mexico City začíná velmi úspěšné promítání filmů bratří Lumièrů (Mexiko).
prosinec	Program bratří Lumièrů se promítá v jedné kavárně v Alexandrii (Egypt).	
1897	28. ledna	Filmy bratří Lumièrů se promítají v módním divadle v Maracaibu (Venezuela).
	15. února	Za dohledu zástupce bratří Lumièrů představuje japonský podnikatel poprvé kinematograf v ósackém divadle. (Edisonův vitaskop byl předveden o týden později, rovněž v Ósace.)
	konec února	Program bratří Lumièrů má premiéru v Ruse (Bulharsko).
	červenec	Edisonův zástupce pořádá turné po čínských čajovnách a zábavních parcích.

Rozvoj kinematografie ve Francii

- Georges Méliès
 - Kouzelník, eskamotér
 - Trikové filmy
 - Star-films
 - 1896-1912/1913
- Charles Pathé
 - Podnikatel – projektor od R. W. Paula
 - Zpočátku nepůvodní produkce – nápady od Meliese
- Gaumont

Anglie a Brightonská škola

- R. W. Paul
- Birt Acres – [*Rough sea at Dover*](#) (1896)
- Cecil M. Hepworth
 - Od 1899 – především aktuality
 - [*Explosion of a Motor Car*](#) (1900)
 - [*Rescued by Rover*](#) (1905) – tři verze
- Brightonská škola – střih, používání detailů a triků
 - G. A. Smith
 - James Williamson – [*The Big Swallow*](#) (1900), [*Mary Jane's Mishap*](#) (1903),

USA – Edison vs. AM&B + Vitagraph

- Edison – patentové a copyrightové žaloby vůči konkurenci -> prohra
- Edison – vsází na delší filmy
 - Edwin S. Porter – technik, promítač
 - [The Great Train Robbery](#) (1902)
 - [Life of an American Fireman](#) (1903)

Raný film a promítání

- Film vstupoval do kontextu dalších soudobých zábav – divadla, laterny magiky, hudební zábavy, vaudeville, zábavní parky
- Filmová produkce
 - Většinou aktuality, cestopisné filmy
 - Rekonstrukce událostí později ve studiu
 - Hraný film – *Pokropený kropic*
- Programy složené z krátkometrážních filmů
 - Postupné prodlužování

Kinematografie atrakcí – Tom Gunning

- Cílem není vyprávět příběh ani neutrální záznam událostí, ale předvádět, vystavovat divákovu pohledu -> ustavení „exhibicionistického“ režimu
- Náměty - obskurní a nezvyklé - šokovat
- [*Electrocuting an elephant*](#) (1903)
- [*As Seen through a Telescope*](#) (1900)
- [*A Search for Evidence*](#) (1903)
- [*Après le bal*](#) (1900)

Film a filmová technika

- Fotografický materiál
- 1889 – Eastman Kodak
 - Ortochromatický film – méně citlivý
- Nebyl standardizovaný formát filmu
- Většina filmů zprvu v exteriérech – výjimky
 - Černá Máry
 - Georges Melies
- Nepřebírala se zcela zavedená fotografická technika

Film a filmová technika

- Základní druh kamer odvozen od Edisonova kinetografu – nebyl schopen zpětného chodu
 - Na jeho základě vytvořil vlastní kameru R. W. Paul, od něho Melies
- Druhý typ – Lumiere – drapákový systém
- Bez hledáčku
- První pohyby kvůli umístění na [vozidlo](#), jinak statické – Eugene Promio
- 1897 – R. W. Paul první panoramatická hlavice
 - Před 1900 vzácné
- Řada objektivů – standard 50-75mm ohnisko – u filmových reportáží 100-150mm
- Nízká světelnost – omezení při natáčení
- Neexistoval standardní typ závitů, zaostřovací stupnice na kroužcích
- Kamery použitelné jako projektory – obloukové nebo křídové světlo
- Lathamova smyčka – prodlužování filmů

Film a filmová technika

- Fotografické rámování – podobné jako ve fotografii
- Náznaky hloubkového aranžmá – omezení daná prostředím, v němž se natáčelo?
- Vliv dříve existujících forem – divadlo
 - Melies – Theatre Robert-Houdin – [La lune a un metre](#) (1898)
- Rozšiřování triků
 - stop-triky - [Execution of Mary Queen of Scots](#) (1895)
 - Dvojexpozice – „duchový efekt“; [na černém pozadí](#)
 - Zpětný časový průběh – [Vzhůru nohama aneb člověk létá](#) (1899)

Film a filmová technika

- Kopírování
 - Kopie z negativu
 - Kontaktní
 - Jednouúčelové kopírovací přístroje od 1896
- Mísení dokumentu a hraného filmu
 - Dokumentární dramata
- Vícezáběrový film a filmová kontinuita
 - Nejstarší film s více scénami *Pohni, dělej!* (1898)
 - *Záchrana na riviéře* (1896) – dlouhý, prodáván na 2 díly
 - 1898 – R. W. Paul série 4 filmů jednozáběrových, společné postavy a děj
 - 1899 – USA jednozáběrové knockabout comedies, imitace Meliese
 - Kontinuita mezi záběry být nemusí
 - [Polibek v tunelu](#) (1899)

Doplňující literatura

- Gunning, Tom: Estetika úžasu – raný film a (ne)důvěřivý divák. In: Szczepanik, Petr: *Nová filmová historie*.
- Salt, Barry: Filmový styl a filmová technika v letech 1895 – 1900. *Iluminace* 7, č. 1, s. 27-41.

Evropský film 1905-1919

2. přednáška

Francie

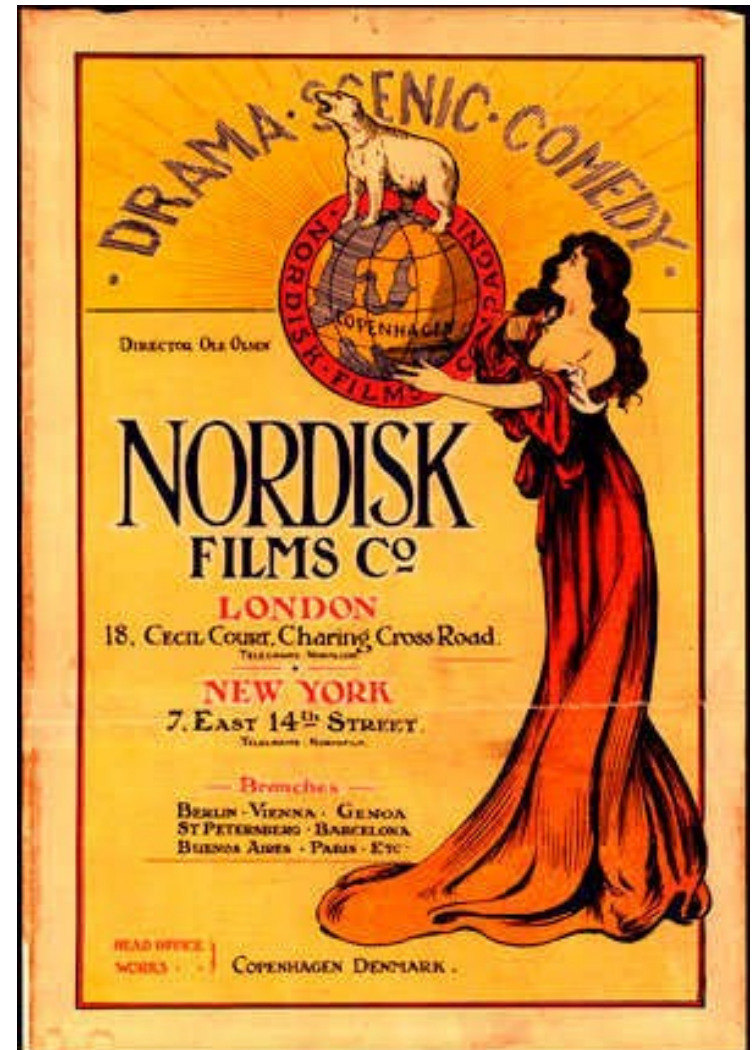
- Pathé
 - Vertikální integrace
 - 1905 – 6 režisérů – filmy všech různých žánrů – [Le Cochon danseur](#) (1907)
 - Ruční kolorování
 - Série s populárními komiky – [Max Linder](#), Rigadin ad.
 - 1913
 - omezení nákladů na drahé produkce
 - Vystoupila z MPPC
- Gaumont
 - Louis Feuillade
 - Leonce Perret
- Film d'Art – [Zavraždění vévody de Guise](#) (1908)
- Sarah Bernhardt
- 1. sv. válka – vlastenecká produkce
 - *Mères françaises* (1917)

Itálie

- 1905 – nárůst produkce
- Cines – Gaston Velle
- Rychlý rozvoj kin
- Velké historické spektakly
 - Boj o světovládu/Cabiria (1914)
- Napodobování zahraničních vzorů
 - Komédie
 - Filmové „divy“ – [Francesca Bertini](#)
 - Mužská obdoba – Bartolomeo Pagano
- Propad za 1. sv. války

Dánsko - Nordisk

- 1906 – založení
- 1909 – jednání s Pathé
 - Formování kartelu
- 1910 – rozvoj hrané produkce
- Soustředění se na vertikální a horizontální integraci
 - Nákladné, výpravné spektakly
 - Odkoupení kin v Německu, Rakousku, Švýcarsku
 - > Trojspolek/neutrální
 - Mezi 30-60 kiny v Německu
 - Velká honosná kina
 - Ustavení mezinárodní distribuční sítě, orientace na export
- 1917 – zastavení expanze
 - 1/3 podíl v UFA
 - > z evropského leadera outsiderem
 - Ztráta německých kin
 - Uzavření ruského trhu

Dánské filmy

- [Lovejagten](#) (1910)
- Herecké hvězdy
 - Asta Nielsen
 - [Afgrunden](#) (1910)
 - Valdemar Psylander
 - *Klovnen* (1917)
- režiséři
 - Holger-Madsen
 - August Blom
 - Benjamin Christensen

Počátky německé produkce

- První společnosti přelom 19. a 20. století v Berlíně, Hamburgu a Mnichově
 - Deutsche Mutoskop & Biograph (1898)
 - pobočka americké společnosti American Mutoscope and Biograph, 1906 převzatá Automat A.-G. Hartwig & Vogel - její filmy vznikaly od 1900 na 70mm filmovém pásu, až v letech 1906-1907 společnost donutila poptávka trhu přejít na 35mm formát.
 - Messter-Projection/-Film (1901)
 - Jules Greenbaum's Deutsche Bioscop (1902)
 - Duskes (1901/1905)
- Většinou rodinné podniky vyrábějící optické a fotografické pomůcky – rozšíření stávajícího podnikání -
> zpoždování vývoje filmového průmyslu

Oskar Messter

- Oskar Messter – příliš široký záběr činností na to, aby se mohl pevně ustavit filmový trh
 - Vedle zábavní funkce se zajímal i o vojenské využití a technické inovace
- Stavěl na firmě svého otce (optika, zdravotnické přístroje)
- Organizace předvádění laterny magiky
- Výroba projektoru 1896
 - První prodal v červnu – do konce roku 65 kusů, 42 prodáno v Německu
 - Nebyl jediný výrobce projektorů v Německu – Max Gliewe, H. O. Foersterling, Alfred Wrench (E. Liesegang)
 - Messter se spojil s Gliewem

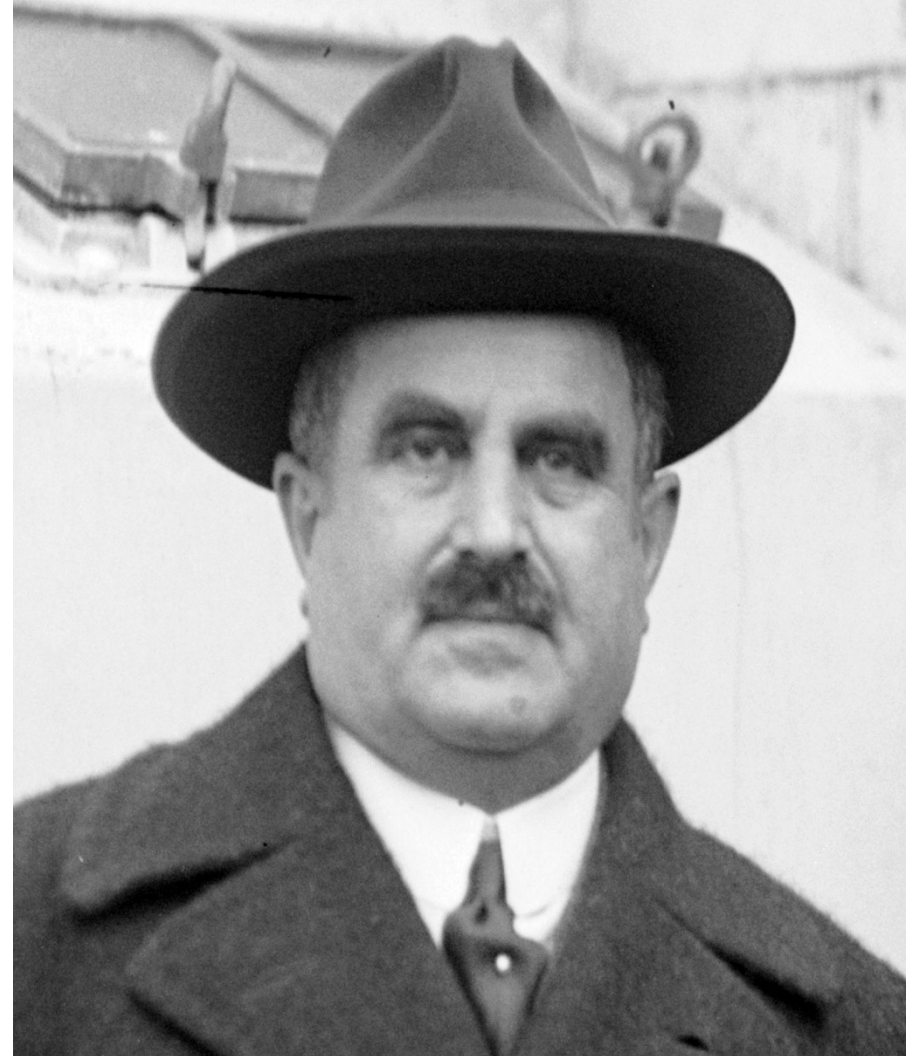
Oskar Messter

- První film – *Am Brandenburger Tor zu Berlin* (1896) -> o rok později 84 filmů – komické, kabaretní čísla, sportovní, vojenské
- 1901 – rozdělení činnosti do několik specializovaných firem
- Další aktivity – časoběrný přírodovědný dokument, mikroskopická kinematografie, pokusy se synchronizací zvuku, zvukové projekce, filmové [týdeníky](#), vysokorychlostní vojenská kamera,
- Cca 1912 pomohl objevit Henny Porten
- 1913 – 500 kin vybaveno zvuk. Systémem Biophon
- 1914 – projektor Thaumatrograph model XVII
- Spoluzakladatel a první prezident Německé filmově technické asociace

Paul Davidson – P.A.G.U.

- Paul Davidson – zábavní funkce filmu
- Začínal jako obchodní cestující s textilem
 - 1906 řetězec kin -> 1910 vlastní produkce, jako doplněk programů vlastních kin
- Březen 1910 – založení Projektions-Aktiengesellschaft Union
 - První akciová
 - První společnost integrující produkci, distribuci a pronájem technického vybavení
- Paul Davidson po úspěchu *Afgrunden* (1910) založil s A. N. a U. G. firmu Internationale Film-Vertriebs-Gesellschaft
 - Práva na Asta filmy po celé Evropě
- 1911 natáčel s P. D. s A. N. a U. G. vlastní filmy – první *Heisses Blut* (1911)

Paul Davidson a ti druzí

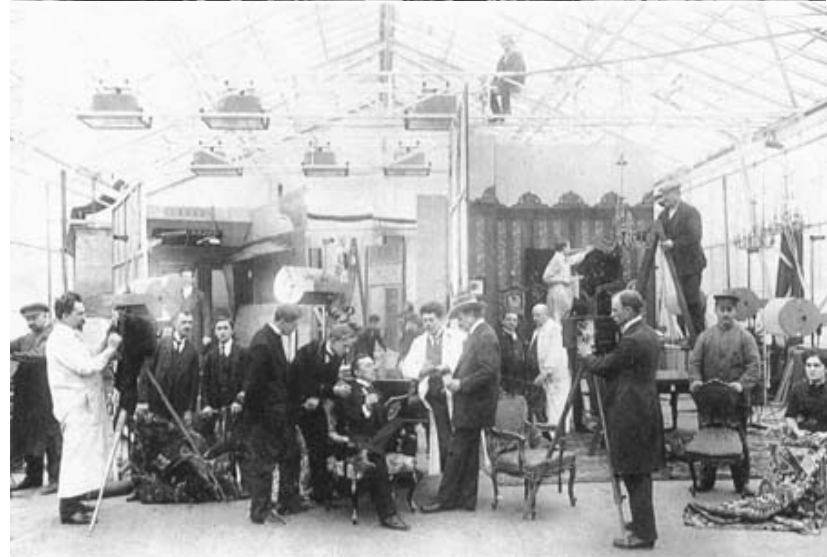
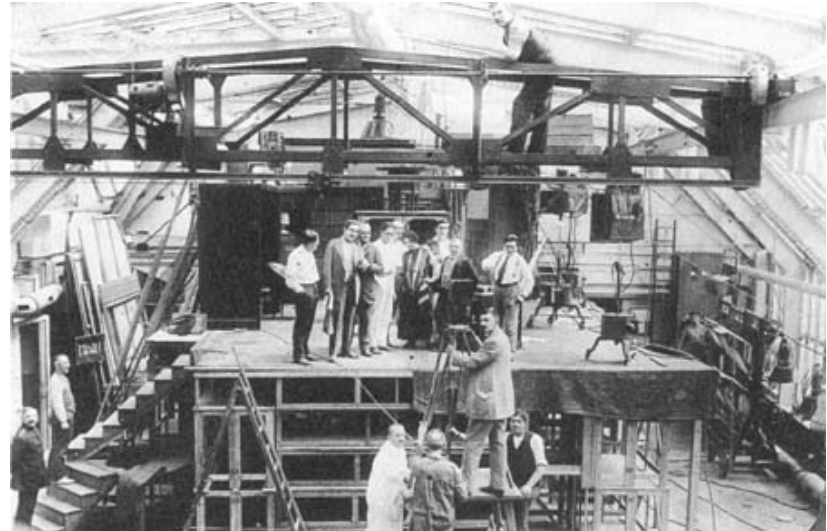
- Vznik dalších firem s přechodem na delší filmy
 - Vitascope (1909), Komet-Film (1911), Continental- Kunstfilm (1911), Eiko-Film (1911), Luna-Film (1913)
- Davidson – 1912 – ateliéry Tempelhof u Berlína
- PAGU – vedle Asty Nielsen herci jako Fern Andra, Ossi Oswalda, Emil Jannings, režiséři Ernst Lubitsch, Paul Wegener
- 1914 – PAGU se spojilo s firmou Julese Greenbauma -> PAGU-Vitascope
 - > dohoda s Pathé x spolupráci znemožnila 1. sv. válka
- 1915 – Davidson prodal svoje kina Nordisku
- 1917 – PAGU součástí UFA, Davidson uměleckým šéfem
- 1920 – opustil UFA aby mohl produkovat Lubitschovy filmy
- Od 1922 působil jako nezávislý producent filmů pro UFA

10. léta

- Horizontálně diverzifikované společnosti (Messter) x vertikálně integrované (PAGU)
- 1913-1914 – cca 14% filmů domácí produkce
- 1905-1910 – 30% FR, 25% USA, 20% IT, 15% Skandinávie
- Podle E. Altenloh – 12% dramata, 3% komedie
- Většina produkce 1-2 dílné (300-500 m)
 - > přechod na celovečerní se uskutečnil až kolem 1912
- Asta Nielsen – všechny 3 dílné (700-1200m)
 - Úspěch zapříčiněn přítomností Asty a větší délkou
 - Napodobování strategie dalšími společnostmi – Henny Porten, Messter přebíral herce z divadla – Emil Jannings, Lil Dagover, Conrad Veidt

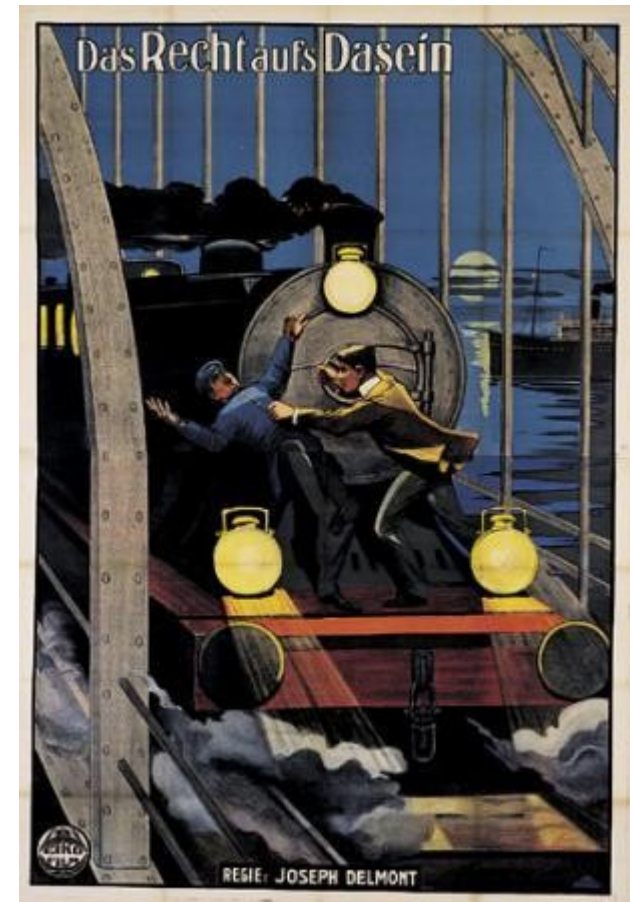
Ateliéry

- 1896 – první ateliér umělé světlo – Messter
 - 4. patro činžovního domu, 4 obloukové lampy
- „freilichtbühne“
- 1905-1906 – další ateliéry – kombinace umělého a přirozeného světla
- 1911/1912 - První skleněné ateliéry
- Tempelhof (PAGU), Neubabelsberg,
- <http://www.cinegraph.de/etc/ateliers/index.html>

Žánry filmů v předválečném Německu

- Joseph Delmont *Das Recht auf Dasein* (1913)
- Komedie – Karl Valentin (*Der [Neue Schreibtisch](#)* /1913/) později s Liesl Karlstadtovou, Franz Hofer,
- Melodramata
- Detektivní filmy
 - Ernst Reicher, Sherlock Holmes
 - Inspirace modelem francouzských seriálů
- Populární žánry a hvězdy zastíněné tzv. Autorenfilm

Autorenfilm

- Literární adaptace, kosmopolitní charakter – přišel s nimi Nordisk – Gerhard Hauptmann – *Atlantis* (1913)
- Angažování známých tvůrců pro film, německý ekvivalent francouzského film d'art
 - Max Reinhardt – *Die Insel der Seligen* (1913), *Eine venezianische Nacht* (1914)
- Zakladateli Autorenfilmu
 - *Der Andere* (1913) – variace na Jekylla & Hydea
 - *Die Landstraße* (1913)

Kořeny expresionismu

- *Der Student von Prag* (1913)
 - H. H. Ewers – fantaskní romány – Alraune - Inspirace E. A. Poem, E. T. A. Hoffmana, legendy o Faustovi - Vliv dekadence, okultismu
 - První film Paula Wegenera, „doppelgänger“ film
- *Golem* (1914/1915)
 - První z trilogie; Wegener & Henrik Galeen; Inspirace staropražskou legendou, přeneseno do současnosti; [ukázka](#)

Výroba filmů za 1. sv. války

- Uzavření hranic,
- Odchod zahr. firem
 - Zabraní jejich majetku
 - Ztráty některých firem
 - Erich Pommer – Deutsche Éclair -> Decla
- 1914 – 25 německých firem vs. 47 zahr.
- 1918 – 130 německých vs. 10 zahr.
 - Vzrůst počtu malých spol.

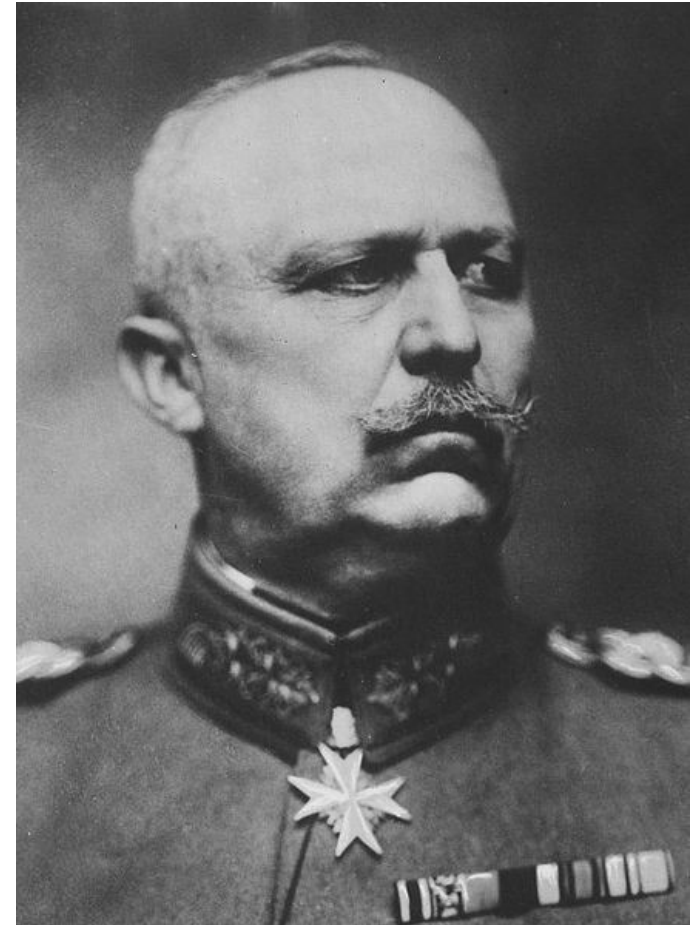
Výroba za první světové války

- Nevyrovnaná kvalita filmů
 - Čistá propaganda vs. Úspěšné melodramatické snímky
 - *Ihr Unteroffizier* (1915)
 - *Wenn Völker streiten* (1915)
 - *Das Tagebuch des Dr. Hart* (1916) r. Paul Leni (BUFA)
- Všechny filmy nebyly válečné
 - Sensationsfilme vs. Autorenfilme
 - komedie – začátky Ernsta Lubitsche – *Der Stolz der Firma* (1914); *Als ich tot war* (1916); *Schuhpalast Pinkus* (1916); *Das fidele gefängnis* (1917)
 - Richard Oswald – *Hoffmann's Erzählungen* (1916)
 - Joe May – Stuart Webbs
 - Otto Rippert – *Homunculus* (1916)

Universum-Film AG

- „předstupěň“
 - Deutsche Lichtbild-Gesellschaft – 1916 – propagandistické a reklamní filmy – export
 - Duben 1917 – Bild- und Filmamt
 - Polní kina, vojenská tematika
- Vznikla z iniciativy generála Ludendorffa

„Válka ukázala obrovskou sílu obrazu a filmu jako nástroje vysvětlujícího a diváka ovlivňujícího. Je třeba si uvědomit, že ani v dalším období vedení války film neztratí svůj mocný význam jako prostředek politického a vojenského utváření mínění.“
- Intervence u úřadů – velení armády, ministerstva války a zahraničních věcí
- 17. 12. 1917 – založení
- Kapitál 25 milionů marek
 - Hlavní podílník Deutsche Bank (předseda ředitel Německé banky); zastupitelé průmyslu, plavební společnost Hamburg-Amerika-Linie, AEG, Dresdner bank

Universum-Film AG

- Převzetí dosavadní infrastruktury
 - Nordisk – německé studio Oliver Film; Nordische Filmgesellschaft; distribuční síť
 - Německo, Rakousko, Švýcarsko, Polsko, Balkán
 - Pohltla aktiva dalších filmových podniků
 - Messter, PAGU-Vitascope
 - Zaměstnávání jejich majitelů
 - Fungování pod hlavičkou UFA
 - Vedle infrastruktury převzetí kontraktů na hvězdy – platy srovnatelné s USA
 - Vytvoření nových hereckých typů
 - Ženy v muniční továrně nebo za frontou, žena vojáka, zdravotní sestry, válečné nevěsty

Universum-film AG

- Na utváření veřejného mínění pozdě X vybudování koncernu
- Úmysl dovážet filmy do Ruska – dohoda srpen 1918
- Spory UFA vs. BUFA vs. Deulig
 - Koncept korporace – včlenit BUFA pod UFA
 - BUFA – leden 1918 ministerstvo války, Říšská filmová kancelář u kancléřství; 1919 – zahraniční kancelář nakonec ministerstvo vnitra
 - Deulig -> Deulig-Film
- Strach menších společností z velkého koncernu
 - Asociace bavorských kinematografistů vyžadovala regulování velkých koncernů

Prodlužování filmů

- Hlavní inovátoři – Dánsko, Francie, Itálie
 - Následuje Německo, Švédsko, Rusko, VB
- Zvětšení tlaku na americká studia
 - Vícedílné evr. Atraktivní alternativa USA
- Delší než jeden díl (350 m), promítané najednou
- Snazší programování krátkých
- Žánrové strategie národních kinematografií
 - Dánsko – erotická melodramata
 - Francie – historie a literatura, městská melodramata, kriminální a detektivní filmy
 - Itálie – historické ([Inferno](#) /1911/), „diva“
- Vytvoření star systému
- Dělení na akty vs. Kina s jedním projektorem
- Změny v distribuci
- Stálá kina

Seriály

- Dominance v 10. letech
- Gaumont – Feuillade
 - Fantomas, Judex, Les Vampires
- Pathé Freres
 - *The Perils of Pauline*
 - Model královny seriálu
- Princip cliffhangerů

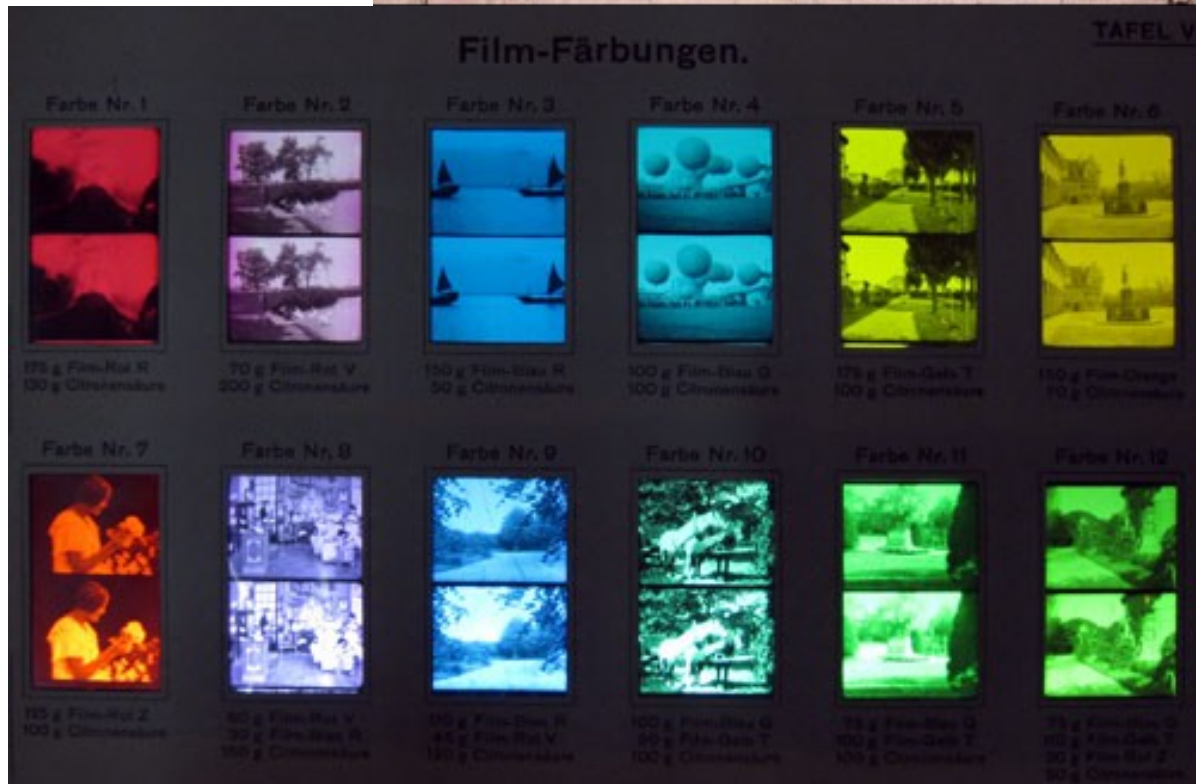
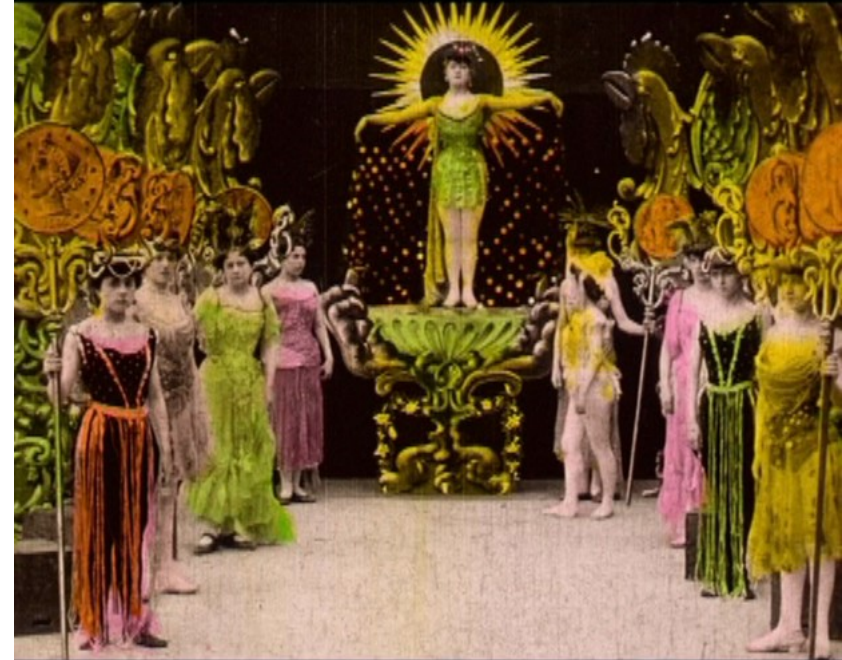
Homunculus (1916)

- [6dílný seriál – r. Otto Rippert](#)
- Motiv stvoření umělého člověka – Golem, Alraune, Metropolis
- Příprava od května 1916
- Hl. role Olaf Fönss – původně měl být angažován jeho bratr
- 1920 – znovuvedeno ve 3 dílech a zkrácené o třetinu

Barvení filmu

- Virážování
- Tónování
- Ruční barvení
 - Patrony
 - Náročné
- Různé efekty
 - Realistický vs. Nerealistický

Doplňující četba

- Abel, Richard (2005): *Encyclopedia of Early Cinema*.
- Klimeš, Ivan (2008): Narativ optikou projektoru. *Illuminace*, 20, č. 4, s. 5-18.

Kinematografie Výmarské republiky – 1919-1932

3. přednáška

Kinematografie Výmarské republiky

- Do nástupu nacistů jediná konkurence Hollywood
 - 2180 celovečerních filmů (delších než 1000 m)
 - Polovina z celé Evropy
 - Nárůst kin – 1920 cca 3500 -> 1929 +- 5000
 - 6 milionů diváků týdně
 - V Berlíně dvakrát tolik kin než divadel a varieté dohromady
 - Úspěch ve světě – uklidnění protiněmeckých nálad
- Zákaz dovozu filmů do 1921
- Inlace x růst filmové výroby – návštěvnost kin; financování; vývoz
- Nejznámější umělecky hodnotné filmy zlomek celkové produkce
 - > populární kinematografie

Kinematografie Výmarské republiky

- Velké množství malých ostře soupeřících společností
 - 1926 – 81 společností – 185 filmů – 41 jen 1 film
 - i největší nevyráběly hodně filmů – UFA 12, Emelka 9
 - UFA – 6,4 % výroby, 22,8 % distribuce – 1930 2 % kin
 - Emelka – 4,8 % výroby, 2,3 % distribuce – 1930 0,8 % kin
- Obliba německé produkce
 - 1925-1930 – 67,6 % tržeb z německé produkce, 19,3 % USA, 13,1 % sousední evropské země
- Kulturní specifika německé produkce
 - Zahr. filmy úspěšné, jen když mohly kulturně asimilovat

Žánry a styly německého filmu po WWI

- Žádná výraznější změna oproti předcházejícím obdobím
 - Vliv izolace Německa od okolního světa
- Výpravné historické
- Komédie
- Přichází
 - Expresionismus (*Kabinet dr. Caligariho* /1919/)
 - Kammerspiel (*Poslední štace* /1924/)
 - Nová věcnost (*Ulička, kde není radosti* /1925/)
 - Horské filmy (*Svatá hora* /1926/)

Ernst Lubitsch

- 1892, z židovské rodiny - původně krejčí
- 1910 hodiny herectví – Victor Arnold
 - > 1911 - přešel ke společnosti Maxe Reinhardta
 - Moliere, Shakespeare
- Herec – 1913 – *Die Ideale Gattin*
- 1914 – *Firma heiratet, Der Stolz der Firma* – vedlejší role
- 1915 – první režie *Auf Eis Geführt*
- několik období
 - 1913-1917 – veskrze komedie
 - 1918-1921/1922 – komedie; kostýmní dramata
- Lubitsch touch
 - Původně novinářské označení
 - „Lubitsch touch bylo elegantní použití supervtipu. Měli jste ve filmu vtip, který vás pobavil a hned na to přišel ještě větší vtip, který ten předchozí zastínil a který jste rozhodně nečekali. To byl Lubitsch touch.“ -- **Billy Wilder**

Ernst Lubitsch 1918-1921

- Ve většině filmů hrál
- PAGU – 2-3 dílné filmy
- *Schuhpalast Pinkus* (1916)
 - Od slapsticku k satíře
 - Typická postava pro Lubitsche
 - Vycházel z kabaretní kultury
 - 10 872 diváků po 8 dnech ve 2 kinech
- Lubitsch v 10. letech postupně umělecky dospíval
- *Ich möchte kein mann sein* (1918)
 - Hravost x vážnější téma
 - Role ženy ve společnosti
- *Die Augen der Mumie Ma* (1918)
 - Emil Jannings: „Herci byli angažováni bez ohledu na cenu. Scénář vyžadoval nákladné rekvizity jako palmy nebo vápencové skály.“

Lubitsch – kostýmní drama vs. komedie

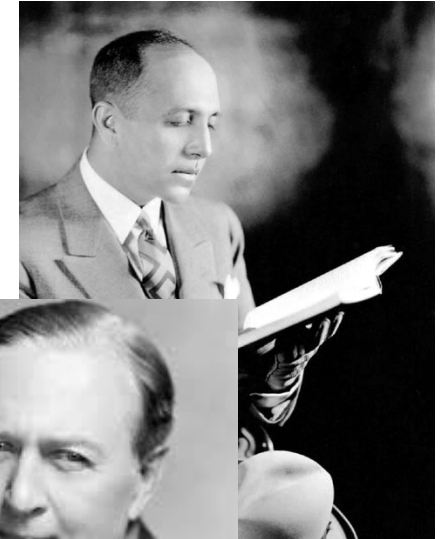
- *Carmen* (1918) a.k.a. *Gypsy blood*
 - Pola Negri -> prodáno do USA
- *Madame Dubarry* (1919) a.k.a. [*Passion*](#) – 1:48:30-1:53:32
- *Anna Boleyn* (1920) 37:09-41:23
- *Sumurun* (1920)

- Prostředí Bavorska
 - *Kohlhiesels tóchter* (1920)
 - 1:14-5:35; 41:35-44:25
 - *Romeo und Julia im Schnee*
 - Oba dva inspirace Shakespearrem
 - *Meyer aus Berlin* (1919)
- *Die Puppe* (1919)
- *Die Bergkatze* (1921)
- *Ústřicová princezna* (1919)

Lubitsch – Ti druzí

- stávající
 - Richard Oswald – *Prostitution, Lady Hamilton, Es werde licht 1. teil*
 - Joe May – *Indische Grabmal* (1921)
 - Robert Reinert - *Nerven, Opium*
 - Robert Wiene – *Kabinet doktora Caligariho* (1919)
 - Rudolf Biebrach
 - Rudolf Meinert
 - Paul Leni – *Hintertreppe* (1921)
- Začínající
 - Fritz Lang – *Halbblut, Harakiri, Vier um die Frau*
 - F. W. Murnau – *Satanas, Der Januskopf, Der Bucklige und die Tänzerin*
 - Ewald André Dupont
 - Dimitri Buchowetzki – ruský emigrant – *Danton* (1921)

UFA – korporátní struktura 1. pol. 20. let

- Německý film na konci WWI nasměrován ke tvorbě kartelu největších firem
 - Erich Pommer:
 - „Jen díky prozíravé strategii jsou německé společnosti v pozici, kdy mohou při regulaci těchto problémů hrát důležitou roli [jak zabránit zahraničním filmům v ovládnutí domácího trhu]. Pokud by se německý film skládal stále z mnoha malých a izolovaných firem, tak by anglické, americké, francouzské a italské trusty jediným gestem smetly tuto smítku v německé kinematografii, nebo přinejlepším koupily ty, které vydělávají. V každém případě by zcela ovládly německý filmový trh.“
- UFA – 1921 – spojení s Decla-Bioskop – Erich Pommer
 - Stát prodal celý svůj podíl Deutsche bank
 - Zvýšení kapitálu z 25 milionů na 200
 - Ředitel Bratz – 4 členná výkonná rada – účetní (Stauß), produkce (Pommer), distribuce (Grau), předvádění (Jacob)
 - Krátkodobé vyplácení dividend s nízkou úrovní investice
- Pommer – původně agent Gaumontu a Eclairu v Německu a Rakousku -> produkce řízená možnosti uplatnění v domácích kinech a při exportu
 - Člen Exportverband der deutschen Filmindustrie
 - Iniciativa Film Europe – spojoval se s firmami z jiných států – UFA-Aubert; režiséři – Dreyer, Holger Madsen, Hitchcock, Clair, Duvivier
- Fritz Lang (1975):
 - „Erich Pommer byl podle mého názoru jediným skutečným producentem, se kterým jsem ve svém životě pracoval. Vždy se mnou diskutoval ohledně filmů místo aby uděloval rozkazy ze svojí kanceláře. Ve skutečnosti jsme si nikdy během naší spolupráce navzájem neřekli ‚Musíš udělat tohle nebo tamto‘. Ukažte mi jediného amerického producenta, který by reagoval takovýmto způsobem.“

Erich Pommer

- s akvizicí Decla-Bioskop – UFA získala produkční kapacity, řetězec kin, řadu nemovitostí a nové mladé tvůrce (Lang, Murnau, Freund)
 - Důležité kvalitní obsazení, výběr tématu, kreativní spolupráce režiséra s výtvarníky a kameramanem. Jen tak může vzniknout film vhodný pro export
 - Zatímco v USA se produkce dělila na A a B filmy, tak u Pommera se tvorba dělila na stylizované filmy a velkofilmy na jedné straně a na druhé populární žánry a hvězdy
 - Pommer:
 - „Filmová společnost, která chce přežít, potřebuje pro předvídatelnou budoucnost, ujistit se, že ví jak uchopit vkus velkého segmentu publika, bez ohledu na to, jestli se snaží ukojit svou chuť po sentimentu nebo smíchu. [...] Není důvod, proč by mělo být nemožné natočit film s vysokou uměleckou hodnotou, který by současně nebyl přístupný pro široké masy. „

Případ studia UFA – 2. pol. 20. let

- Menší společnosti -> reakce na poptávku trhu
 - >umělecky ambiciózní filmy natáčené většími společnostmi
- UFA – největší umělecký potenciál
 - Únor 1923 – leden 1926 – hlava produkce Erich Pommer
 - Film vhodné pro export a současně typicky německé
 - Vyprodukoval cca 30 filmů během 3 let
- Režiséři status auteurů
- Hollywood 20. léta
 - Centrální producent – dohled nad scénářem před natáčením
 - Pommer – organizační a kreativní zázemí pro filmaře – nezávislá kreativní profese
 - Režisér hlavní osoba
 - Svoboda při tvorbě rozpočtu
 - » Nejkomplikovanější u velkofilmů, kde se často investovalo i do velkých technických inovací. – Metropolis

Případ studia UFA – 2. pol. 20. let

- Výjimečné postavení tvůrců umožnilo vznik uměleckým stylům
- Neexistovaly srovnatelné společnosti – stylově odlišnější filmy než v USA
 - Kammerspiel, Nová věcnost, expresionismus
- Zvláštní pozice režisérů při marketingu filmů
- Doporučení od Zentralinstituts für Erziehung und Unterricht
 - 1926 – z 12 UFA filmů všechny, jinak pouze 4 ze všech natočených
- Od roku 1924 finanční problémy – důvody?
 - a) filmy samotné, b) produkční metody c) marketing
 - Erich Pommer opustil v lednu 1926 UFA koncern

Finanční problémy studia UFA

1. Samotné filmy

- Ne všechny filmy byly kladně přijaté
- Mnoho filmů dobré kritiky, Metropolis 4. nejvýdělečnější film 1927/1928
- Oproti Emelka koncernu méně komerčně úspěšná výrobní strategie filmů
- Sezona 1926/1927 – 3 z 9 Emelka filmů v top10, od UFA jen 1

2. organizace produkce

- Plánování produkce příliš podléhalo požadavkům režisérů a ne očekávaným tržbám filmu
- Vrchol – případ *Metropolis* (1926)
 - Film mohl vydělat při nákladech 400 000 marek, Metropolis původně 1,5 mil marek -> narostl na 6 mil

3. nespolehlivost marketingové strategie

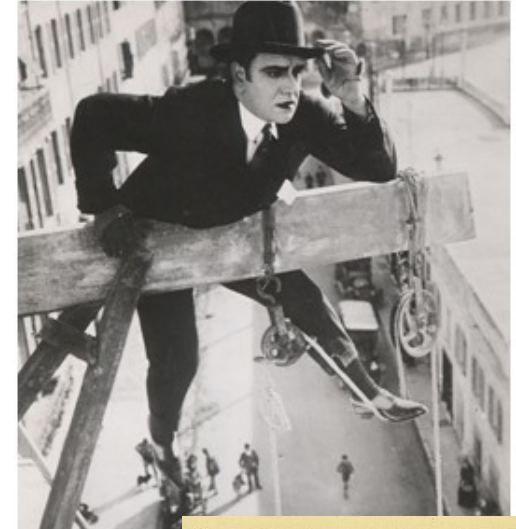
- Inzerování na základě jména režiséra nefungovalo vždy, hvězdy spolehlivější
- Paramount – UFA – Metro-Goldwyn-Mayer
 - Půjčka za 50 % volných promítacích časů
 - Nevýhodná dohoda, nutila odebírat nevýdělečné filmy -> namísto obrácení situace UFA zvětšovala svůj deficit
- 1927 – management Ufa převzal Alfred Hugenberg
- Pravičák – 1890 založil všenněmecký svaz, prosazoval politiku, která ve výsledku napomohla k moci Hitlerovi

Ufa – 20. léta – pod Hugenbergem

- UFA pod Hugenbergem
 - Reorganizace – Ludwig Klitsch
 - Přeorientování produkce směrem k poptávce
 - Plná integrace dceřiných firem UFA
 - Producer-unit systém – produkční skupiny vedené různými producenty – Bruno Duday, Alfred Zeisler, Arnold Pressburger, Günther Stapenhorst a... Erich Pommer
- Konec kreativní volnosti, základ ekonomická efektivita
 - Scénáře, produkční plány, pevné rozpočty, snižování produkčních nákladů
- Důraz na prezentaci hvězd
 - „Filmové hvězdy nemají žádné „soukromé aféry“. Něco takového jim nesmí být dovoleno. To s kým se zasnoubí, s kým se ožení či rozvedou a proč nemají děti – toto všechno musí být otevřeně probíráno na veřejnosti.“
(*Filmwoche*, 1929)
 - 1929 – větší množství informací o soukromí než u umělců jiné profese, stále ale byl důraz na jejich status jako umělců
- Změna strategie se odrazila na top10 filmech roku
 - 1926/1927 – jen 1 UFA, 3 Emelka -> 1930/1931 – 3 UFA
 - Die Drei von Tankstelle, Das Flötenkonzert von Sanssouci, Der blaue Engel
- Malé společnosti byly nucené sledovat poptávku trhu
- Většina zahraničních filmů nebyla tak výtěžná jako domácí
 - > Úspěch německých filmů plynul z jejich kulturní specifičnosti, nikoliv z adaptace hollywoodských standardů
- „umělecké“ filmy tvořily v Německu ve 20. letech jen malou část vyráběných snímků
- UFA – nejlepší pozice
- Natáčení filmů více kamerami - více verzí filmů
 - *Faust* (1926)

Hvězdný systém výmarské republiky

- Hvězdy jako důležitý faktor pro diváky
- 80% hlasů top 10 herci – USA 40 %
- Stejná funkce jako US, jiné prostředky
 - >kulturně rozdílné životní styly, přístupy, trendy
- Henny Porten:
 - „Německá žena! Německá nejenom kvůli jejím blond vlasům, velkým očím a ženské postavě! Německé především díky koncepci jejích rolí, jejích postav a osobnosti, která na nás uchvatitelsky září z plátna a dotýká se nás tak působivě a vroucně, právě protože je to Němka!“

Hvězdný systém výmarské republiky

- Definování německých herců na základě jejich hereckých výkonů nikoliv osobních kvalit
 - Němečtí herci upřednostňovali „Filmlieblinge“ namísto „Star“ -> star podle nich konotoval egománií, nedostatek talentu a hype
 - „V USA jsou herci pyšní na dosažení hvězdného statutu, ale zde v Německu jsou hluboce raněni, pokud je jim připomínán.“
 - Odvozování vlastní hvězdnosti z divadla
 - 1926 – *Lexikon des Films* – 300 filmových herců
 - 81 % odkazovalo na původ z uměleckého prostředí
 - 73 % začínalo na divadle
- Jiný způsob inzerování herců
 - Hollywood – informace o soukromí
 - Německo – minimum informací o soukromí, tabuizovaná témata
- Německé hvězdy nebyvaly spojované dlouhodobě s konkrétními společnostmi
 - Mohly snáze kontrolovat svůj vlastní obraz

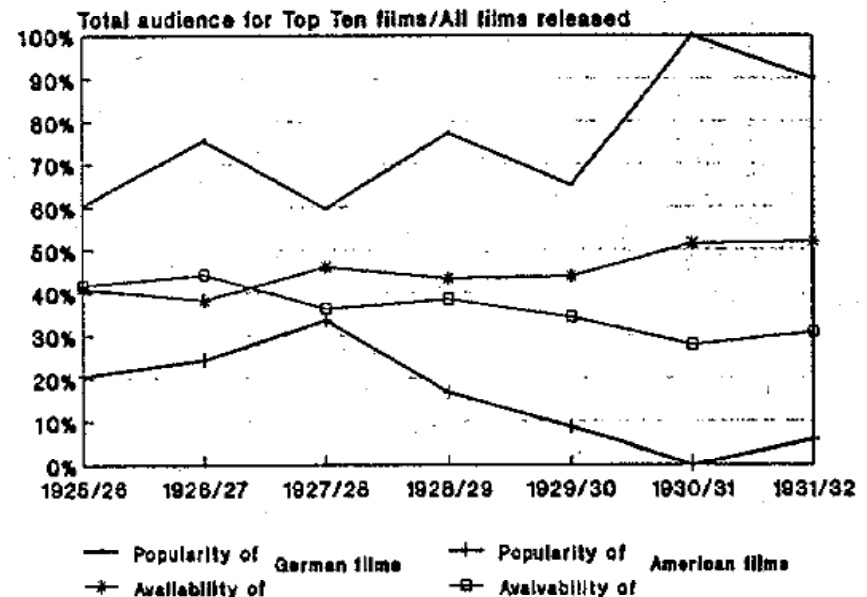
Hvězdný systém výmarské republiky

- Diváci sdíleli mínění, že hvězdy jsou umělci
- Chtěli vědět detaily o fyzické podobě herců, zálibách, rodině – nikdy tabuizovaná témata
- Německý průmysl využíval komerčně hvězdy, ale...
 - Nereagoval vždy plně na poptávku – důvodem někdy etické/umělecké ambice
 - To se odrazilo i třeba na výrobě dětských filmů

Americké filmy v Německu

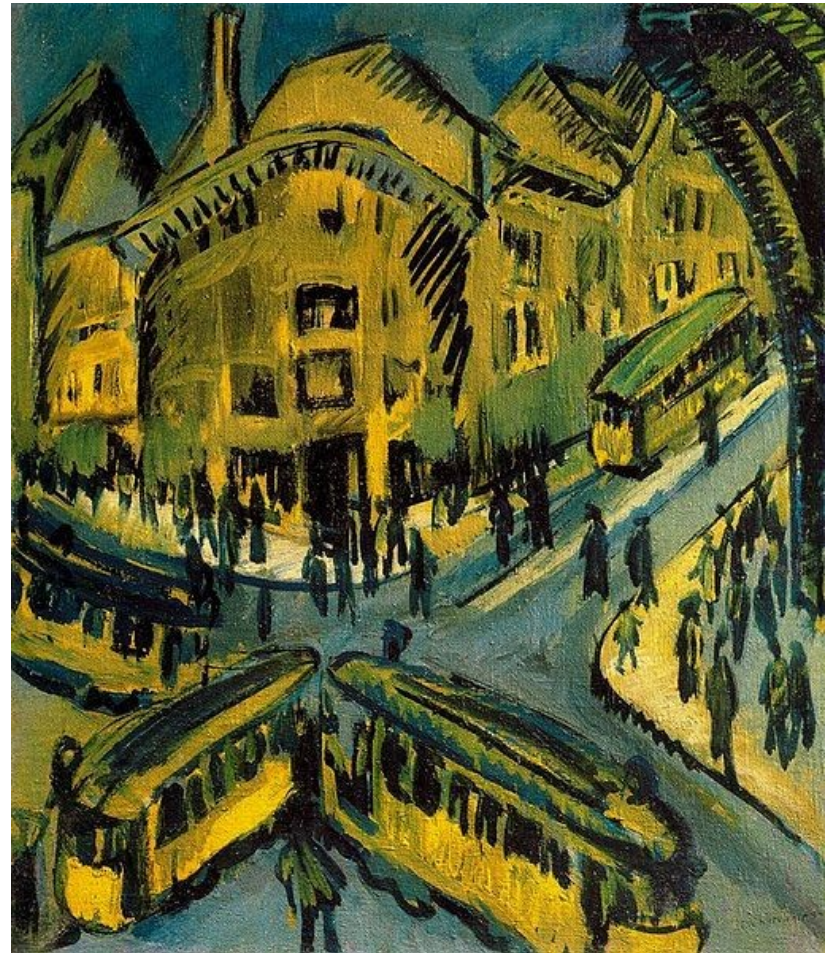
- Větší počet neznamenal automaticky větší popularitu
- USA filmy v top 10 bývají nějakým způsobem spojené s německými
 - Odehrávají se v Evropě (Rusku) nebo v biblických časech – jen 1 se odehrává v USA
 - Filmy s evropskými hvězdami
 - Greta Garbo
 - Při propagaci důraz na evropský původy
 - Michael Curtiz -> Mihály Kertész
 - Konrad Bercowici – rumunský autor
 - Zvláštní případ Ch. Chaplin
- Výroba filmů ve 2 verzích
 - 1 pro americký trh, druhá pro Německý
 - V americké verzi Anny Kareniny happy end
 - Praxe přetrvávala až do 50. let

1925 - 1932

Expresionismus

- Umělecký směr, protiváha impresionismu a naturalismu
- Vznikl na konci 19. stol. – největší rozmach 10. léta 20. st.
- Výtvarné umění
 - 1906 – skupina Die Brücke
 - 1911 – skupina Der Blaue Reiter
- Expresionismus ve filmu?

Jak vypadá expresionistický film?

- Scénář, režie, kamera, herectví, hudba/zvuk, střih, svícení, kostýmy, make-up
- symbolické a stylizované nerealistické scény
- Vypjaté postavy a jejich vlastnosti
- Subjektivní úhel pohledu, náladovost
- Extrémní kamerové úhly,
- Opakované obrazy schodů, prázdných hal a chodeb
- Ostrý kontrast světla a tmy reflektuje narušenou psychiku a potlačovaný svět
- Stíny a siluet vyjadřují nervozitu, nejistotu a mentální nestabilitu
- Tvary na scéně vyčnívají horizontálně a vertikálně tak, že vytváří pruhy, úhly a
- Stírají se hranice reality
- Běžně se používá voice-over, rámcový vypravěč
- Zkreslení vytvořené make-upem, kamerovými úhly, kostýmy, zvláštní scénou, hereckými kreacemi
- Symetrie
- Přehnané herectví

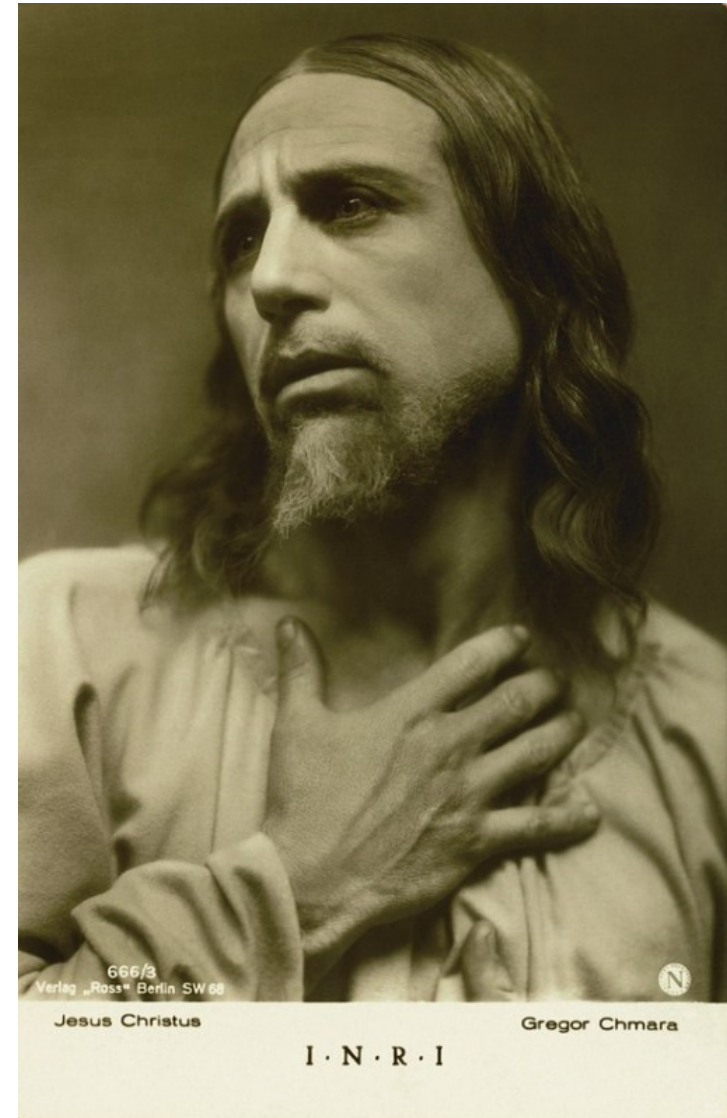
Robert Wiene & Caligari

- Duben 1873 – Wroclav, Horní Prusko
- Syn divadelního herce Carla Wieneho (1871-1907 – Burgtheater); bratr Conrad Wiene
- Studoval práva – 1894-?
 - Působil jako právník
- Zájem o kulturu – divadelní hry
- 1908-1909 – Vídeň *Kleines Schauspielhaus*
- 1912 – *Die Waffen der Jugend*
 - Navázání spolupráce s Messter Filmem
 - Deutsche Bioskop Berlín
- 1914-1919- scenárista
- Za WWI pracoval i pro Saschafilm
- Zlom s Caligarim

Robert Wiene po Caligarim před 1933

- 1920-1923 – Berlín
 - [Genuine \(1920\)](#)
 - I. N. R. I. (1923)
 - [Raskolnikow \(1923\)](#)
- 1923-1926 – Vídeň, Saschafilm
 - Orlacs Hände (1924)
 - Rosenkavalier (1925)
- 1926-1929 – Berlín
- Po 1933 - exil

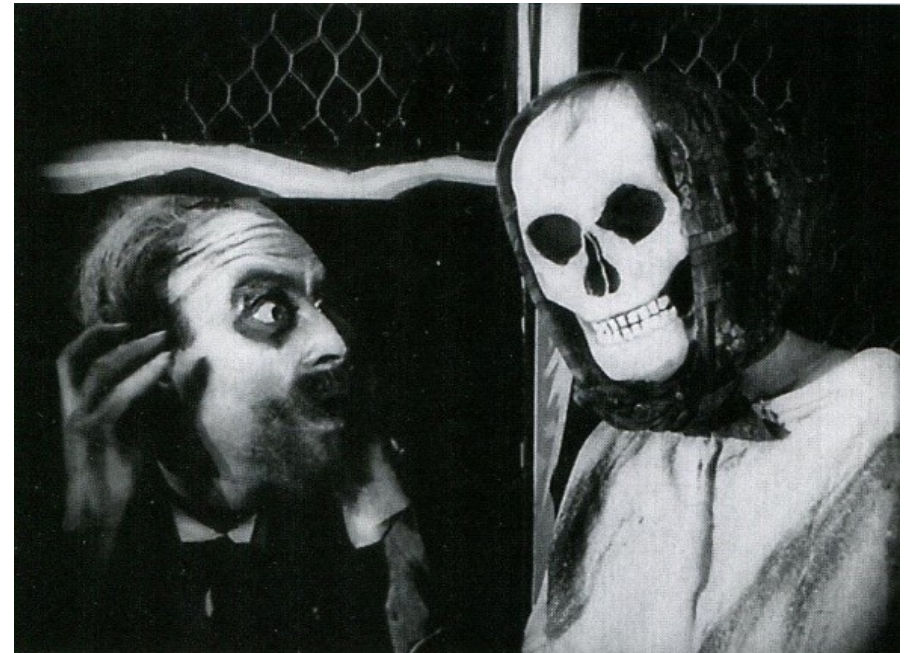
Kabinet doktora Caligariho

- 6. únor 1920 Německo,
USA 19. březen 1921
- Nízký rozpočet Decla-
Bioscope
- Designer Hermann
Warm, malíři Walter
Reimann a Walter Rohrig
- Scénář Hans Janowitz a
Carl Mayer

Von Morgens bis Mitternachts (1920)

- Podle divadelní hry Georga Kaisera r. 1912
 - Na divadle uvedena 1917 kvůli cenzuře
- Režie – Karl Heinz Martin
- Nedařilo se získat distributora
 - 1 neveřejné promítání 1922, premiéra až 1963
- [ukázka](#)

Vliv expresionismu

- 2 žánry – 30.-50. léta
 - Horror
 - Universal
 - Film-noir
 - Fritz Lang – *M* (1931)
 - Evropští tvůrci
 - Michael Curtiz, Karl Freund, Edgar G. Ulmer
- Alfred Hitchcock
 - *The Lodger* (1925)
 - *Psycho* (1960)
- *Dark city* (1998)
- *Blade Runner* (1982)
- Tim Burton
 - *Střihoruký Edward* (1990)
 - *Batman* (1989)
 - *Batman se vrací* (1992)
- *Vrána* (1994)

Kammerspiel

- Vychází z divadla
 - 1906 Max Reinhardt
- 1-2 postavy, konflikt z jejich každodenního života
- Psychologie postav
- Nešťastný konec, násilná smrt
- Zřídka používané mezititulky
- Leopold Jessner (1878-1945)
- Lupu Pick (1886-1931)
- Carl Mayer (1894-1944)
 - scenárista

Friedrich Wilhelm Murnau

- 1888 – Bielefeld, Vestfálsko
- Studia filologie v Berlíně, dějin umění a literatury v Heidelbergu
- WWI – východní fronta, německé letectvo
- Začíná u Maxe Reinhardta – 1908
 - Asistent u *Das Mirakel* (1911)
- Rozmanitá tvorba
- Emigrace do USA
- 1931 – automobilová nehoda

Murnau – počátky tvorby

- *Der Knabe in Blau* (1919)
 - Ernst Hoffman
- *Der Januskopf* (1920)
 - Conrad Veidt
- *Satanas* (1920)
- *Der Bucklige und die Tänzerin* (1920)
- *Abend – Nacht – Morgen* (1920)
- *Sehnsucht* (1921)
- *Der Gang in die Nacht* (1921)
- *Schloß Vogelöd* (1921)
- *Marizza, genannt die Schmuggler-Madonna* (1922)
- *Der brennende Acker* (1922)

F. W. Murnau

- 1921 – Prana-Film
 - Albin Grau, Henrik Galeen
 - Natáčeno červenec-říjen 1921
 - Exteriéry Výmar, Slovensko
- Expresionismus?
- Další verze
 - 1930 – *Zwölfte stunde*
 - 1979 – Werner Herzog
- *Phantom* (1922)
 - [Ukázka](#)
- *Die Austreibung* (1923)
- *Die Finanzen des Großherzogs* (1924)
 - Jediná komedie – 34:27-39:00
- *Der Letzte mann* (1924)
 - [Ukázka](#)
 - <https://www.youtube.com/watch?v=Vwva76CKlv8&list=PLoA6qi0IPjdsayxvsuYqZ5tXjfc0camKx>
- *Tartuff* (1925)
 - Rámcový příběh
- [Faust](#) (1926)
 - Více verzí, nejnákladnější před *Metropolis*
- *Sunrise* (1927)
 - První Oscar
- *4 Devils* (1928)
- *City Girl* (1930)
- *Tabu* (1931)

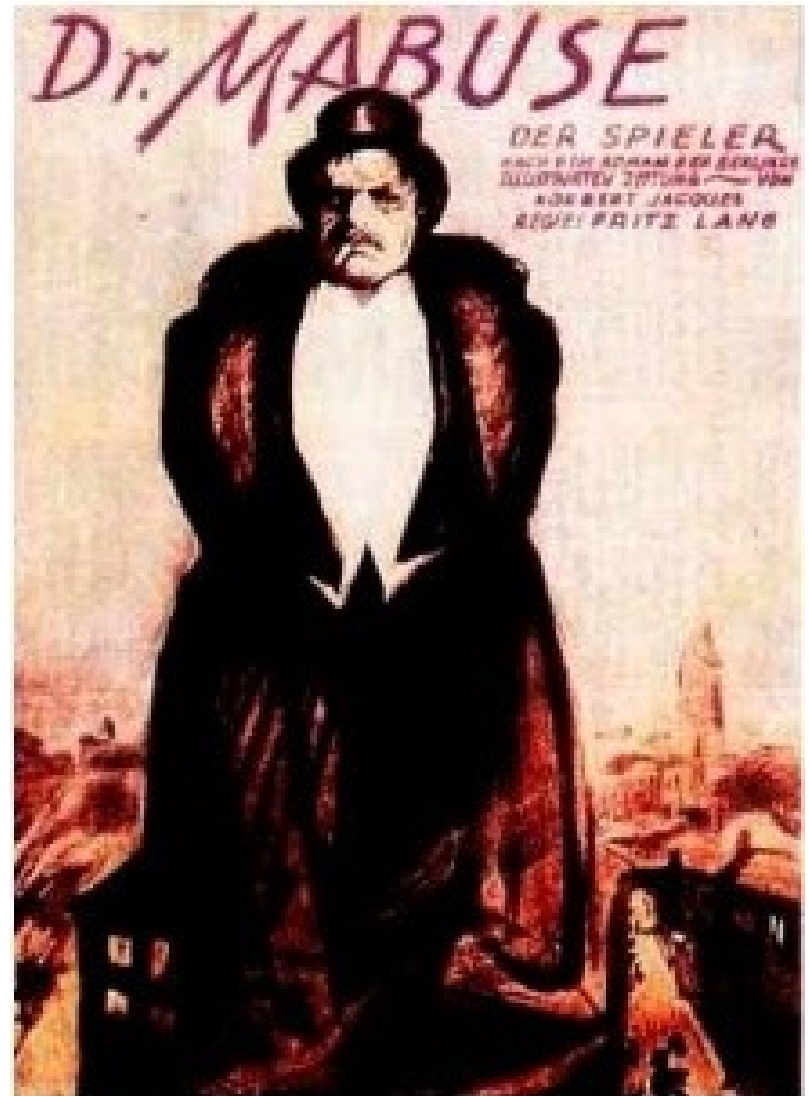
Fritz Lang

- 5. prosinec 1890 – Vídeň
- 1910 – cestoval po světě
- 1913 – studium malířství
- 1914 – narukoval WWI
- První scénáře za války
 - „vlkodlačí film“
 - 2 scénáře prodal Joe Mayovi
- 1918 propuštěn z armády
 - > herec ve Vídni
- Najat Erichem Pommerem pro Declu
- 1920 – Thea von Harbou
 - > německé občanství
- Režie – *Spinnen* (1919)

Fritz Lang režisérem

- Vliv výchovy, otec architekt -> výtvarná stránka filmů
- 1921-1933 všechny filmy ve spolupráci s manželkou
- 1919 – *Spinnen*
- 1919 – *Harakiri*
 - První film s japonskou tematikou
- 1921 – *Unavená smrt*
 - Epizodická struktura
- 1922 – [Dr. Mabuse der Spieler](#)
 - > 2 díly, 297 minut
 - > podle románu Norberta Jacqueuse
 - Vykreslení dobového podsvětí

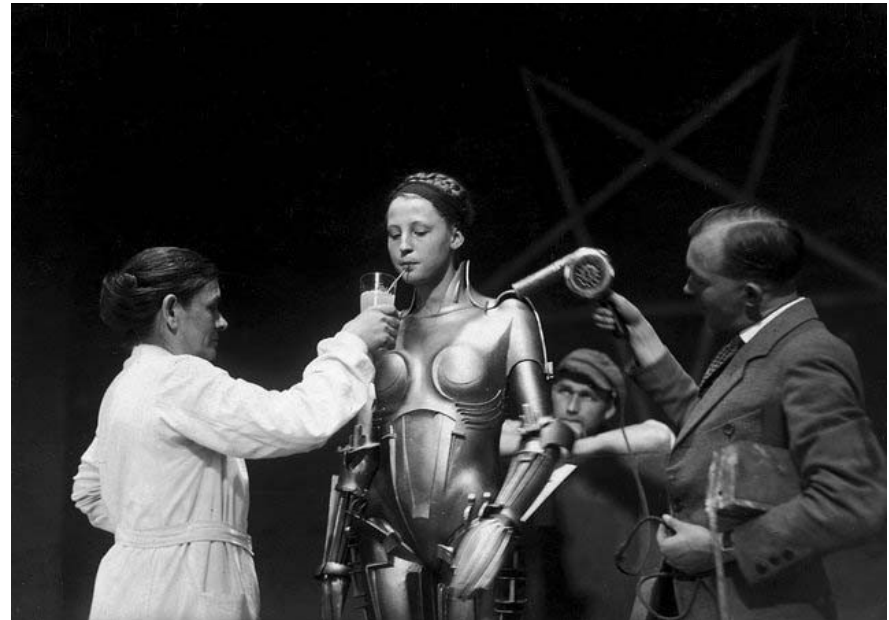
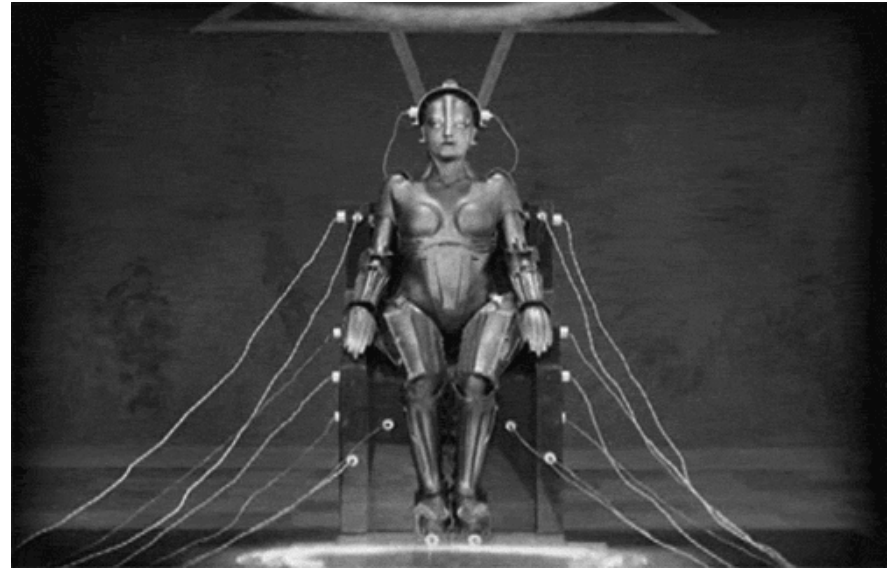
Fritz Lang - Nibelungen

- 2 díly – Siegfried; Kriemhildina pomsta
- Několik verzí – německá, usa, italská, fr
 - Natáčeno na několik kamer
- Jeden z nejúspěšnějších exportních filmů UFA
- Spolupráce Waltera Ruttmanna na snové sekvenci
- Monumentální geometrická architektura první části přejde v asymetrický chaos druhé

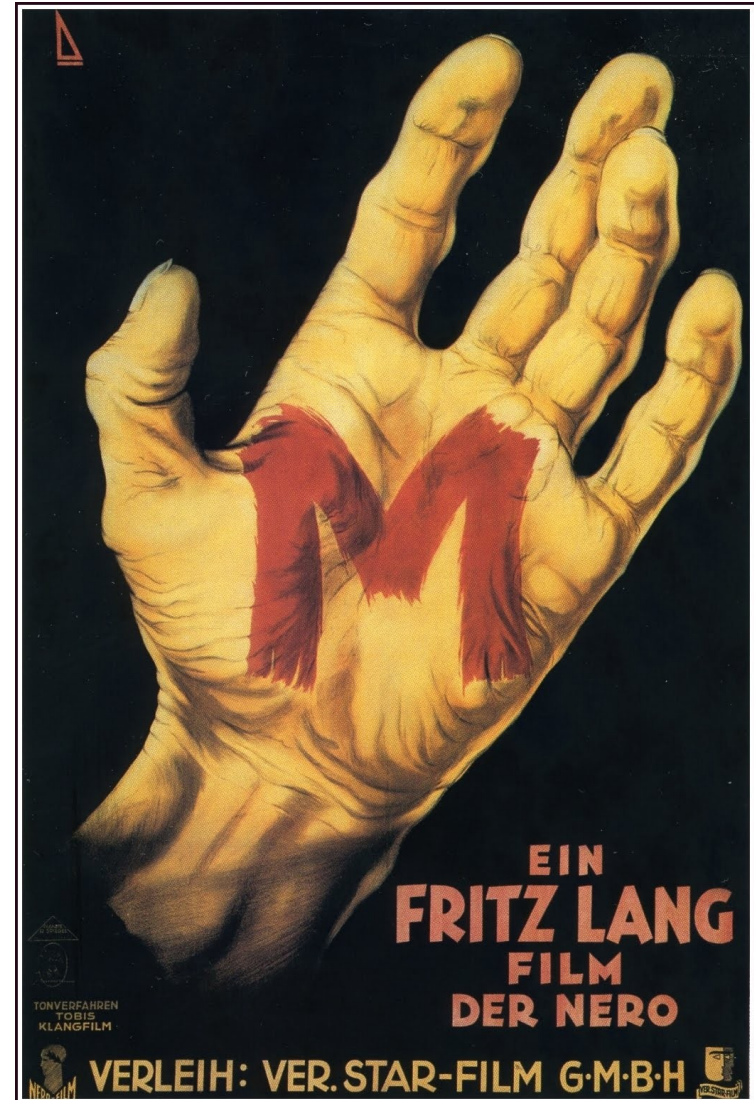
Fritz Lang - Metropolis

- Několikanásobně překročený rozpočet
 - Stál o 1,1 mil marek víc než čistý zisk UFA
- 310 filmovacích dní, 60 nocí
- Architektura
- Vliv expresionismu
- Speciální efekty
- Podle románu von Harbou
- Brigitte Helm: „Noční scény trvaly tři týdny, a o pokud přispívaly k většímu dramatickému momentu — i když jsme poslouchali příkazy Fritze Langa v transu, entuziasticky a očarováni současně — nemohu zapomenout na neuvěřitelný stres, kterému jsme byli vystaveni. Práce nebyla snadná a autenticita zobrazených skutečností neustále zkoušela naše nervy. Například to nebylo příjemné, když mne Grot vzal za vlasy, aby mne upálil na hranici. Jednou jsem dokonce omdlela: při scéně přeměny, Maria jako Android, je uzavřena v jakési dřevěné truhle a protože natáčení trvalo příliš dlouho, tak mi došel vzduch.“

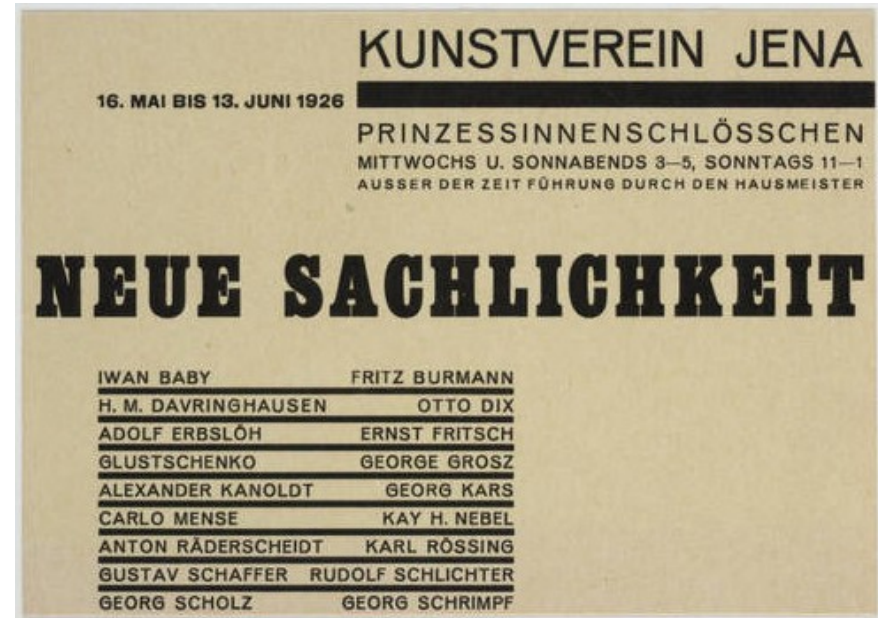
Fritz Lang

- 1928 – *Spione*
- 1929 – *Frau im Mond*
 - Werner von Braun
- 1931 – *M – Vrah mezi námi*
 - Předchůdce film-noir
- 1933 – *Testament dr. Mabuse*
- Odešel po nástupu nacistů
 - Rozhovor s Goebbelsem
- Francie – *Liliom* (1934)
- Kariéra v USA
 - *Fury* (1936)
 - *You live only once* (1937)
- Poslední filmy
 - 1959 – [Das Indische Grabmal](#), *Der Tiger von Eschnapur*
 - 1960 - *Die tausend Augen des Dr. Mabuse*

Nová věcnost – Neue Sachlichkeit

- 1. pol. 20. let
- Odklon od expresionismu
- Důraz na zobrazení aktuálních společenských poměrů
- Avantgardní divadlo
 - Bertold Brecht – zcizující efekt
- „film ulice“
 - Karl Grüne – *Die Straße* (1923)
 - G. W. Pabst – *Ulička, kde není radosti* (1925)
 - Bruno Rahn – *Dirnentragödie* (1927)

Georg Wilhelm Pabst

- 28. 5. 1885 – Roudnice n/L, R-U
 - Syn zaměstnance na dráze
- 1901 - konzervatoř
- Herec/Režie na divadle
 - Švýcarsko, New York
- WWI – internován ve Francii
- Po WWI – Vídeň
- 1921 – spolupráce s filmem
 - Carl Froelich
 - *Im Banne der Kralle* (1921)
 - *Der Taugenichts* (1921)
 - *Luise Millerin* (1922)

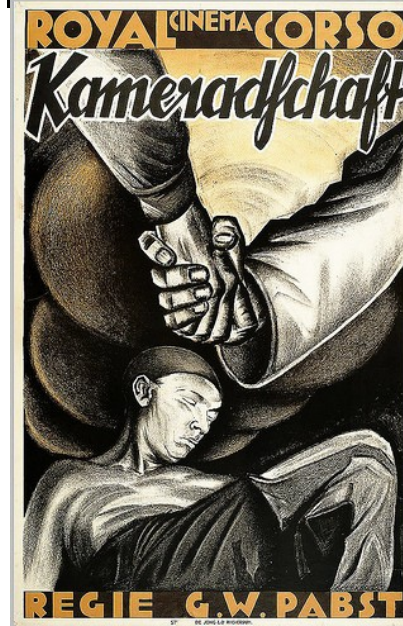
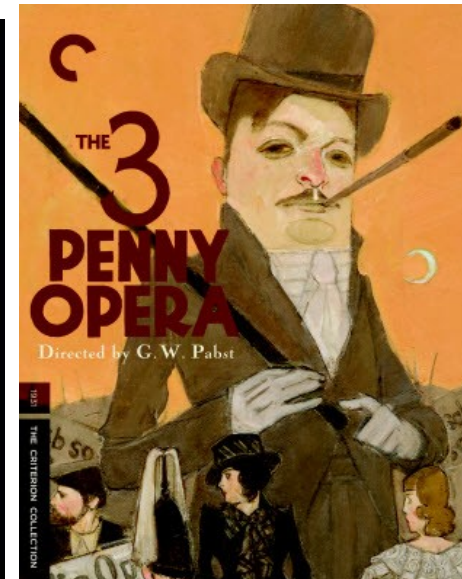
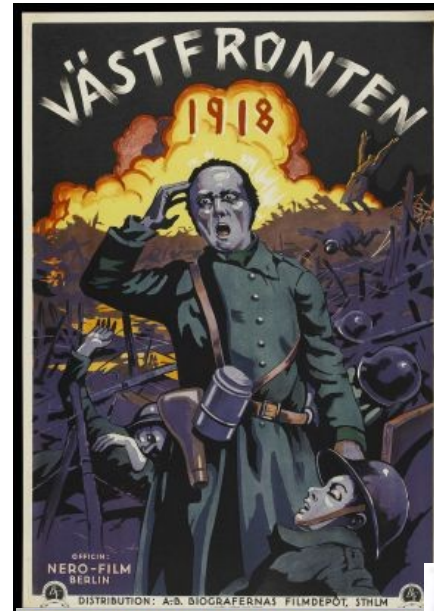
Georg Wilhelm Pabst – němá éra

- *Der Schatz* (1923)
 - 1. reжіe
- *Gräfin Donelli* (1924)
- *Die Freudlosse Gasse* (1925)
 - Greta Garbo, Asta Nielsen
 - Nová věčnost
- *Geheimnisse einer Seele* (1926)
 - Psychoanalýza – Freud
- *Die Liebe der Jeanne Ney* (1927)
- *Abwege* (1928)
 - Konvenční melodrama
- Louise Brooks
 - *Die Büchse der Pandora* (1929)
 - *Tagebuch einer Verlorenen* (1929)
- *Die weiße hölle vom Piz Palü* (1929)
 - Spolupráce s A. Fanckem

Georg Wilhelm Pabst – zvuková éra

- *Westfront 1918* (1930)
- *Die 3-Groschen-Oper* (1931)
- *Kameradschaft* (1931)
 - Důlní neštěstí, použití zvuku a dialogů
- *L'Atlantide* (1932)
- *Adventures of Don Quixote* (1933)
- 1933-1939 – Francie
- *Komödianten* (1941)
- *Paracelsus* (1943)
- *Fall Molander* (1945) – Barrandov
- Poválečný
 - *La voce del silenzio* (1953)
 - *Es geschah am 20. Juli* (1955)
 - *Valkýra* (2008)

Levicové filmy

- Vliv sovětských filmů v Německu
- Mezinárodní dělnická charita -> produkční společnost Prometheus
 - Piel Jutzi – [Mutter Krausens fahrt ins Glück](#) (1929)
 - Slatan Dudow – *Kühle Wampe* (1932)
- Prometheus skončil 1932
- Konec levicově zaměřených filmů 1933

Horské filmy

- První horské filmy poč. 20. st.
 - Výstup na Mont Blanc (1902)
 - Frank Ormiston-Smith
 - Bratři Abrahamové – Lake district
 - Nenarativní – atletičnost tvůrců
- První propracované horské filmy
 - Německo
 - *Die Geierwally* (1921)
 - Nejvýznamnější tvůrci
 - Arnold Fanck
 - Leni Riefenstahl – [Das blaue Licht](#) (1932)
 - Luis Trenker - herec
 - Od 20. až do 40. let
 - Dramatické příběhy zasazené do horského prostředí

Arnold Fanck

- 6. březen 1889 – Frankenthal, Německo
- Průkopník „bergfilm“
- Doktorát z geologie – disertace (1926)
 - *Fossilien der St. Galler Meeresmolasse*
- Učitel lyžování
- 1920 - Berg- und Sportfilm GmbH Freiburg
 - Společně Odo Deodatem Tauernem, Bernhardem Villingerem a Rolfem Bauerem
 - Spolupráce s Leni Riefenstahlovou
 - Spolupráce s pozdějším kameramanem Riefenstahlové Seppem Allgeierem

Arnold Fanck

- První spolupráce na filmu
 - *4628 Meter hoch auf Skiern - Besteigung des Monte Rosa* (1913)
- Počátky nonfikční
 - *Das Wunder des Schneeschuhs* (1920/1921)
 - *Im Kampf mit dem Berge - 1. Teil: In Sturm und Eis - Eine Alpensymphonie in Bildern* (1921)
 - *Das Wolkenphänomen von Maloja* (1924)
- První hraný
 - *Berg des Schicksals* (1924)
 - Luis Trenker & Erna Morena

Arnold Fanck – horské filmy

- *Der Heilige Berg* (1926)
 - Leni Riefenstahl
- *Der Grosse Sprung* (1927)
- *Der Kampf ums Matterhorn* (1928)
- *Die [Weiße Hölle vom Piz Palü](#)* (1929)
 - Spolurežie G. W. Pabst
- *Stürme über dem Montblanc* (1930)
- *Der weisse Rausch* (1931)
- *[S.O.S. Eisberg](#)* (1933)

Příchod zvukového filmu do Německa

- USA – 1927 -> Německo 1929 – *Singing Fool* (1929)
 - Spory mezi USA (AT&T; General Electric) a Německem (Tobis; Siemens & Halske; A.E.G.)
 - Do června 1930
- Německá produkce
 - 1928 – 224 filmů (0 zvuk)
 - 1929 – 183 filmů (8 zvuk)
 - 1930 – 146 filmů (100 zvuk)
 - 1931 – 144 filmů (142 zvuk)
- 1932 – 3800 zvukových kin
- Problémy s jazykem
 - Film přestal být čistě vizuální – přiblížil se divadlu, pomalý střih, znesnadnění pohybů kamery
 - Jazykové verze
 - Titulkování
 - Snižování popularity amerických filmů
- 1. mluvený film *Land ohne Frauen* (1930)
- Počátek zvuku – období rozkvětu před nástupem nacistů
 - Odchod filmařů do exilu
- Experimentování se zvukem
 - Fritz Lang – zvukové přesahy mezi scénami – *M* (1931)
 - Pabst – *Westfront 1918* (1930), *Kameradschaft* (1931)
 - Max Ophüls – *Die verkaufte Braut* (1932), *Liebelei*
 - Leontine Sagan – *Mädchen in Uniform* (1931)
 - Nejúspěšnější muzikály, historická dramata
 - Erik Charrell – *Der Kongreß tanzt* (1931),
 - Wilhelm Thiele – *Die Drei von Tankstelle* (1931)
 - Josef von Sternberg – *Der blaue Engel* (1930)
 - Všichni tito jmenovaní odešli do exilu

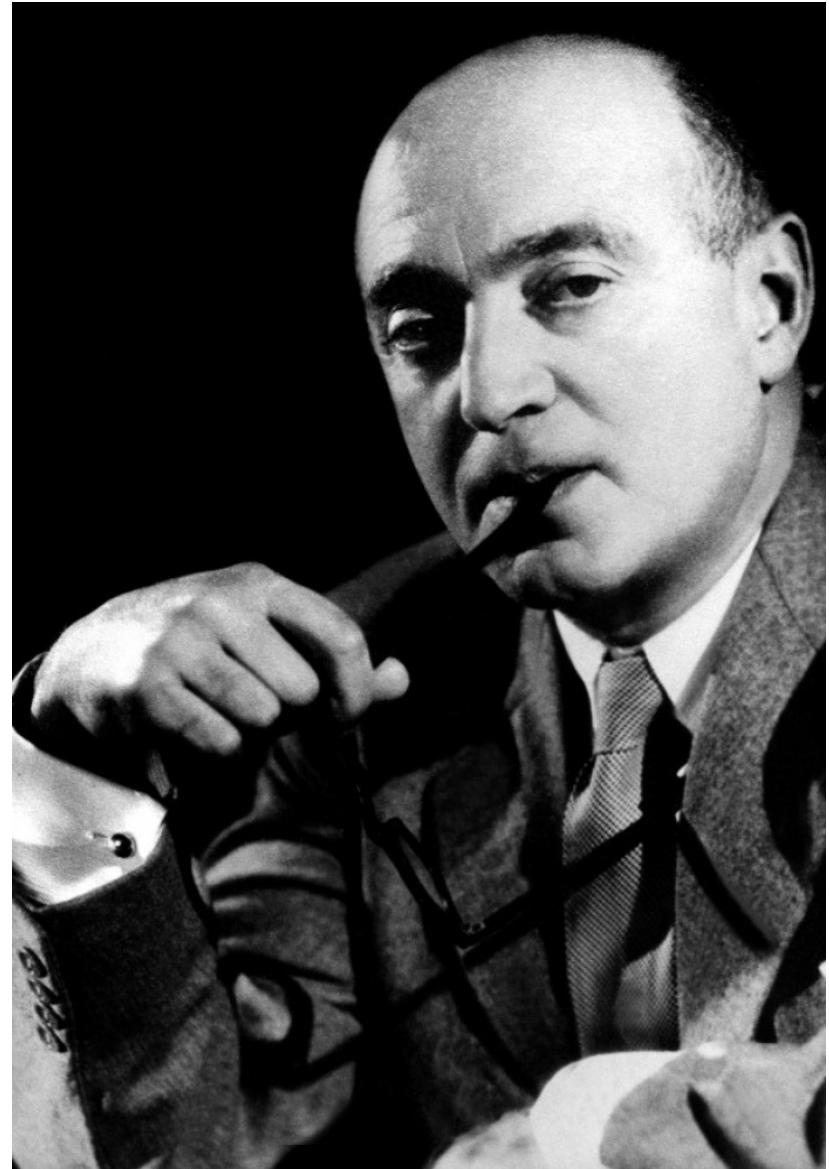
Modrý Anděl (1930)

- J. von Sternberg, Marlene Dietrich, Emil Jannings
- Paramount/UFA
- 2 verze – něm., angl.
- Podle Heinricha Manna
 - *Profesor Neřád*
- Natáčeno jednou kamerou
- Synchronní snímání zvuku
- Zakázáno po nástupu nacistů
- Angažmá Paramountem pro Dietrichovou a von Sternberga
 - Natočili další 4 filmy v USA
- [Ukázka](#)
- [Ukázka](#)

Max Ophüls

- Původně divadelní herec a režisér
- První filmy
 - *Dann schon lieber Lebertran*
 - *Die verliebte Firma*
- [Prodaná nevěsta \(1932\)](#)
 - Bedřich Smetana
- *Liebelei (1933)*
 - Luxusní prostředí, feministický přístup, spor mezi mladým a starým mužem
- 1933-1940 – Francie
- WWII – USA
 - Film až 1946 –
- 1950 – znovu natáčel ve Francii

Leontine Sagan

- Rakousko-Uhersko
- Max Reinhardt
- 2 hl. filmy
- [Mädchen in Uniform](#) (1931)
 - Podle divadelní hry Christy Winsloe
 - Čistě ženské obsazení herců
 - Herci hrály to samé na divadle
 - Rozpočet 55 000 RM
 - Tematika lesbické lásky
- Druhý film v Británii
 - *Men of Tomorrow* (1932)
- Poté Jižní Afrika

Švédská kinematografie

- Severské kinematografie
 - [Typická témata](#)
- Svenska filmindustri – 1907
 - 1909 – Charles Magnusson
 - 1912 – stěhování do Stockholmu
 - Georg af Klercker
 - Mauritz Stiller
 - Victor Sjöström

Georg af Klercker

- syn z bohaté rodiny
- 1912 – šéfem produkce u Svenska Bio
- Žánrově různorodá tvorba
- Využívání mimoobrazového prostoru
- Zrcadla – odrazové plochy
- 1915 – přechod ke konkurenci - Hasselblad

Mauritz Stiller 1883-1928

- Od 1912 u Svenska Bio
- Vlna populárních filmů mezi lety 1916 a 1920
- Adaptace Selmy Lagerlöfové
 - [*Poklad pana Arna*](#) (1919)
- 1922 – odchod do USA
- 1928 umírá

Victor Sjöström

- 1879-1960
- [Ingerborg Holm](#) (1913)
- *Terje Vigen* (1916)
- *Psanci* (1917)
- *Vozka smrti* (1920)
- 1924 – USA
- *The Wind* (1928)

Greta Garbo

- 1905 – Stockholm
- [*Gösta Berling Saga*](#) (1924)
- *Ulička, kde není radosti* (1925)
- Odchod do USA
- Femme fatale
- Zvuková éra
 - *Anna Karenina* (1935)
 - *Ninočka* (1939)

Film Europe

- Iniciativa spojující evropské státy proti konkurenci USA
 - Samostatně jim evropské státy nemohly čelit
- Erich Pommer
- Hlavní kinematografie
 - Německo, VB, Francie
- 1924 – spojení UFA-Aubert
- Vývoz herců, hvězd
- Produkce měla mít mezinárodní punc
- Zavedení dovozních kvót

Problémy se zvukovým filmem

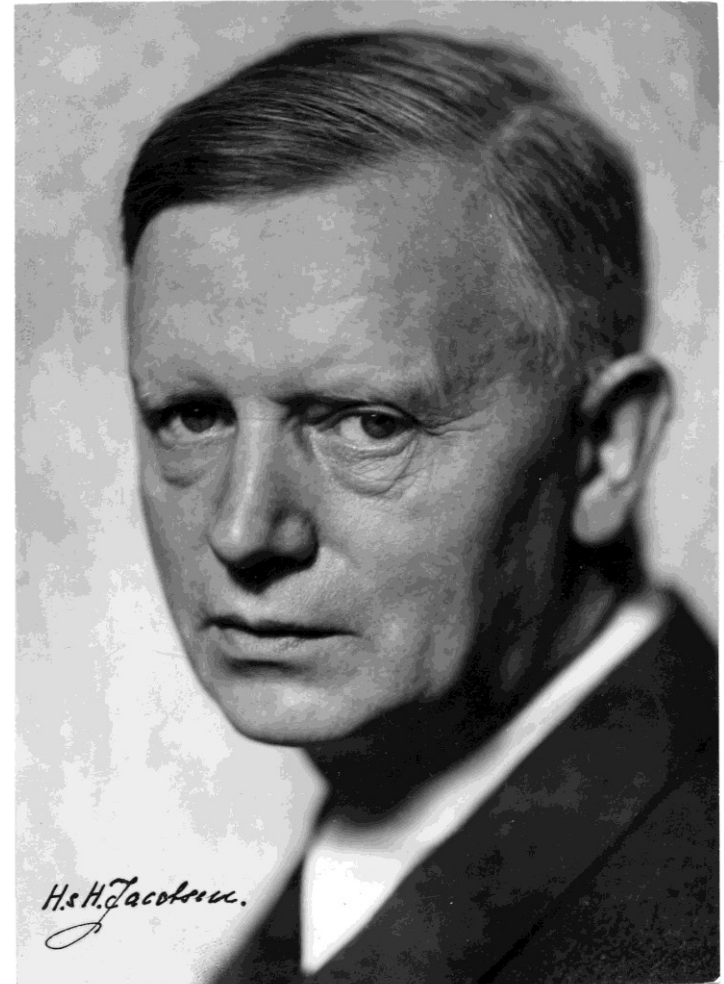
- Distribuce filmu v jiném jazyce
 - Dabing
 - Titulky
 - Jazykové verze – [1](#), [2](#)
 - Souběžně natáčené
 - Natáčení s prodlevou
 - Vícejazyčná jazyková verze

Mezinárodní filmový styl

- Propojení evropských trhů a tvůrčích sil
⇒ Propojování filmových stylů
- Sovětská montáž
- Francouzský impresionismus
- Německý expresionismus
- Alfred Hitchcock
- Grigorij Kozincev & Leonid Trauberg
- Levicové filmy v Německu

Dánsko – Carl Theodor Dreyer

- *Präsident* (1919)
- *Blade af Satans bog* (1921)
- *Čtvrtý sňatek paní Margarety* (1920)
- 1922 – *Der var engang*
– *Die Gezeichneten*
- *Michaël* (1924)
- *Pán domu aneb tyranův pád* (1925)
- *Nevěsta z Glomdal* (1926)
- *Utrpení panny Orleánské* (1928)
- [*Vampyr – der Traum des Allan Grey*](#) (1932)

Velká Británie – 1919-1945

XY. přednáška

20. léta

- Všeobecná krize kinematografie
- 90% filmů americké
 - Block booking
- Úpadek dosavadních producentů
 - Cecil M. Hepworth – krach pol. 20. let
- Vznik nových
 - Stoll Pictures – série Sherlock Holmes
 - Ideal – 1911-1934 – konec produkce 1924
- Napodobování hollywoodských filmů
- Vysoké výrobní náklady
- Klesání produkce – 1925 – jen 33 filmů
- 2 hlavní společnosti
 - Gaumont-British
 - Vertikální integrace
 - British International Pictures
- Britští „minors“ – British and Dominion, London Film Pictures, Associated Talking Pictures

Cinematograph Films Act of 1927

- Úmysl podpořit vertikální integraci v Británii
 - Inspirace Hollywoodem
- Vytvoření umělého trhu pro britské filmy
- Kvóta povinného objemu promítání britských filmů
 - 7,5% -> 1935 – 20% -> 1937 – 25%
- Britský producent
- Natočeno v Británii
- Britské téma
- 75% platů Britům
- Rozporuplné vnímání
 - Drahé produkce
 - quota quickies – co je quota quickie?
 - Britské produkce amerických
 - Alexandr Korda x Mancunian films
 - Umožnila nástup zvuku a nákladné zvukové technologie
- Cinematograph Act of 1938 – vyšší náklady -> dvoj-trojnásobně započítáno do kvóty
 - Soupeření s USA – Goodbye Mr. Chips (1939)

Alfred Hitchcock – 1899-1980

- 1920 – výtvarník mezititulků
- 1920-1925
 - Asistentské pozice
- 1925 – režisér – *The Blackguard*
- 1925 – *The Pleasure garden* – koprodukce
- 1927 – [*The Lodger*](#)
 - Expresionismus
- 1929 – BIP
 - [*Blackmail*](#); *The Manxman*
- 30. léta
 - *The Man Who Knew Too Much* (1934)
 - MacGuffin
 - *39 steps* (1935)

Alexandr Korda – úspěšný exportér

- Emigrant z Maďarska
- 1. pol. 20. let Rakousko
- 2. pol. 20. let Hollywood
- 1932 – London Films
 - [Private Life of Henry VIII](#) (1933)
 - *Rembrandt* (1936)
- 1936 – Denham film studio
- 1939/1940 – Powell & Pressburger
- 1941 – *Lady Hamilton*

Británie vs. USA

- Britský trh druhý největší za USA
- Britské společnosti neměly tak široký distribuční okruh x konkurenceschopnost generování stejné výše příjmů
- Pokus expandovat na americký trh – neúspěch
 - Proč?
 - Rozdílné investiční zvyklosti
 - Kulturní diskont
 - Britské filmy – jiné ztvárňování skutečnosti

Británie vs. USA

- US – ovládnutí celosvětových trhů – 10.-20. léta
 - Ovládnutí britského trhu
 - 1927 – zákaz block booking – pomoc domácí produkci
- Asymetrie úspěšnosti britských a amerických filmů
 - US – na 104. místě první britský, střední produkce obvykle mezi 300.-700. místem
 - 4 filmy z britské top20 – v US 23., 24., 97., 103.
- Zdrccující převaha amerických studií
 - 50 filmů ročně 1 studio US – cca 30 britských filmů ročně celkem – širší záběr
 - Britské hvězdy neznámé v US
 - Monopolní moc hollywoodských studií
- Přes veškerou snahu naprosto marginální význam Britů na US trhu

Velká Británie - WWII

- Krize 1937/1938
- Quota Act 1938
- J. Arthur Rank – postupování ve vertikální integraci – kina, produkce, Gaumont-British
- Září 1939 – hrozba bombardování
- Nárůst návštěvnosti
- Kontrola scénářů, dovozu suroviny, podporování válečného úsilí
- Noví nezávislí
 - Two cities – [In Which we serve](#) (1942) – Noël Coward, David Lean
 - 1943 – Powell&Pressburger – The Archers – [Colonel Blimp](#) (1943)
- Laurence Olivier
 - Divadelní herec - získává role i u filmu
 - Lady Hamilton (1941)
 - Jindřich V. (1945)

Dokumentární filmy

- Částečně sponzorovány vládou
- John Grierson – fascinace sov. Filmy; dílem Roberta J. Flahertyho
 - Nezajímal se tolik o přírodu jako o moderní společnost
 - *Drifters* (1929)
 - Nezájem o dokumenty ze strany kinařů
 - spolupráce s britskou obchodní komorou – film. sekce -> 1933 – Poštovní ústředí (např. [*Night mail*](#) /1936/)
 - Poštovní sekce GPO na začátku války součástí ministerstva informací -> Královská filmová jednotka (*Noční nálet* /1941/)
- WWII – propagace válečného úsilí
 - *Vítězství v poušti* (1943)
- Humphrey Jennings
 - Zvukový kontrapunkt
 - *Naslouchejte Británii* (1942)
 - *Hoří* (1943)
 - Timothyho deník (1945)

Přírodní, cestopisy

- USA – Robert J. Flaherty – Nanuk (1922); Tabu (1931)
- Cestopisné – expedice, dokumentování výzkumných výprav
 - Polární oblasti
 - Herbert G. Ponting – *The Great White Silence* (1924)
 - The South* (1919)

Kinematografie carského Ruska a RSFSR

1898 - 1922

Periodizace ruské kinematografie

- 1896 – 1917 (1920) – období předrevolučního/carského Ruska
- 1918 (1920) – 1934 – Sovětská filmová avantgarda, relativní umělecká volnost
- 1934 – 1945 – nástup socialistického realismu a Druhá světová válka

První projekce a počátky ruského filmu

- 1896 – Lumièrové
 - Camille Cerf – *Korunovace Mikuláše II.* (1896)
 - Carský dvůr – dvorní fotografové
- Dominance zahraničních společností
 - FR – Pathé, Gaumont; IT; DK;
 - Více než 1000 zahr. titulů – 1912 – 1914
 - Zásadní role v kariérách domácích tvůrců
- Oblíbenost zahraničních hvězd
 - Linder, Psilander, Francesca Bertinia, Lyda Borelli, Henny Porten

Pozdní start

- Dominance nonfikčních
 - 1908-1912 – 141 z 226 filmů
 - 85 fikčních
 - 53% literatura, 26% pohádky
 - 1909 – 19 -> 1913 – 129
 - Rozvoj s 1. sv. v. – 1914 – 230 -> 1916 – 500 – většina dlouhometrážních vícedílných
- 2 nejvýznamnější domácí producenti
 - Drankov
 - Chanžonkov
- Řada dalších méně významných
- Centrum kinematografie v Moskvě

Tematika vs. Cenzurní zásahy

- Primárně politické motivace cenzurních zásahů
- Občasné kontroly filmových představení
- Po 1905 striktně politická – nekontrolovali obscénnost, vulgaritu, násilí atp.
- Špatný morální pověst kin
 - Nemravnosti vs. Marxismus
- 2 zakázaná témata
 - Zobrazení rodu Romanovců
 - Ortodoxní pravoslavná církev
- Autocenzura
- Vydávání vlastních periodik

Kinofikace

- 1913 – 1400-1500 kin
 - St. Pěťeburg – 2 mil. obyv. – 130 kin
 - Moskva – 1 mil. obyv. – 67 kin
 - Kinopaláce vs. Chudá kina
- WWI – rozvoj sítě kin
 - 1916 – 4000 kin – 2 mil. diváků denně
 - Petrohrad 229 kin
 - Zvyšování počtu sedadel

Konec kinematografie pod carským režimem

- WWI – kolabující hospodářství
 - Zvyšování daňového zatížení
- Propaganda
 - Založení Skobelevovy komise
- 1917 – výpadky elektřiny, revoluce
- Březen 1918 – Přesun hlavního města do Moskvy
 - Přesun většiny filmařů na Krym
- Různé osudy tvůrců

Počátky domácí produkce

- Alexandr Drankov – 1907
 - Do roku 1917
 - [Stěnka Razin](#) (1908)
 - *Userdnij děnščik* (1908)
 - Pohledy
 - *Vocarenije doma Romanovych* (1913)
 - Konkurenční boj
 - *Son'ka – Zolotaya Ruchka* (1914–1915)
 - Krimi seriál
 - Obchodní využití revoluce 1917

Počátky domácí produkce

- Alexandr Chanžonkov
- 1905 – dokumenty
- 1907 – první pokus o hraný film
- 1908 – [*Drama v tabore podmoskovnych cygan*](#)
- 1910 – *Vestnik Kinematografii*
- 1911 – *Obrana Sevastopolu*
- Počátky ruského star systému – Mozžuchin, Cholodnaja
- Ladislav Starevič - animace
- 1917 – útěk na Jaltu

Joseph N. Ermolieff

- 1889 – Moskva
- 1907 – Pathé
- 1915 – samostatný producent
 - 120 filmů
- 1918 – Jalta
- 1920 – útěk do Francie
 - Kariéra v zahraničí

„Ruské konce“

- Dánská a ruská kinematografie
- Důvody?
 - Vyrovnávání se s narůstající délkou filmů
 - Širší uplatnění vlastních produktů na trhu
 - Uzpůsobení potenciálnímu vkusu lokálních diváků
- *Atlantis* (1913) – běžný konec vs. ruský konec
- Ruské filmy nepříliš úspěšné v exportu

Domáci hvězdy - Ivan Možuchin

- 1889 – Penza
- Studia práv – útěk ke kočovným divadelníkům
- 1911 – první výrazná role ve filmu – *Kreutzerova sonata* (1911)
- Spolupráce s Chanžonkovem, Jermoljevem
- Útěk na Krym
- Kariéra ve Francii a Německu

Domáci hvězdy

- Věra Cholodnaja
– Inspirace Astou
Nielsen
- Ossip Runič
- Natalja Lissenko
- Vitold Polonskij
ad. ...

Režiséři a tvůrci

- Vasilij Gončarov
 - *Obrana Sevastopolu* (1911); *1812* (1912)
- Vladimir Gardin
 - *Kreutzerova sonáta* (1914); *Vojna i mir* (1915)
- Pjotr Čardynin
 - *Piková dáma* (1910); *Molči, grusť... Molči* (1917)

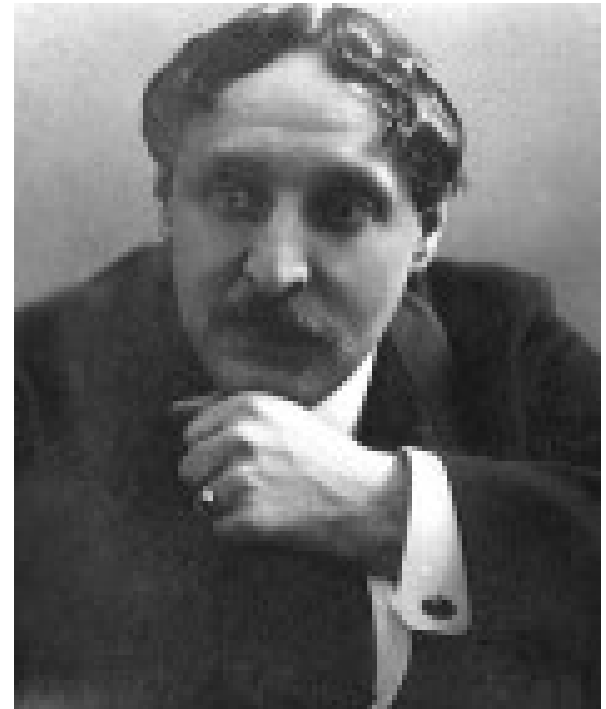
Literární adaptace počátku 10. let

- Omezení délkou filmu
- Vybírání stěžejních motivů
- Obeznamenost diváků s předlohou
- Role vypravěče v kině

Jevgenij Bauer

- 1865 – Moskva – 22. 6. 1917 – Jalta, Krym
- Divadelní praxe
- Vliv na další tvůrce
- 1913-1917 – přes 80 filmů
- Drankov -> Pathé -> Chanžonkov
- Především sociální a psychologická dramata
- Mizanscéna
 - *Posle smerti* (1915)
- *Umírající labuť* (1917)

Jakov Protazanov

- 1881-1945
- 1909 – společnost Gloria
- 1912-1914 – Theimann & Reinhardt
- 1914- Jermoljev
- 1911-1980 – 80 filmů
 - *Smrt velikého starce* (1912)
 - *Piková dáma* (1916)
 - *Otec Sergej* (1917)
 - Dlouho plánovaný projekt
 - Častá spolupráce s Mozžuchinem
- Emigrace 1920-1923
- Návrat do Sovětského svazu

Wladyslaw Starewicz

- 1882-1965
- 1909 pracuje pro Chanžonkova – režisér, zvláštní efekty
 - Animátor loutek
- 1911 – první filmy s animovaným hmyzem
 - [Mravenec a Luční koník](#) (1911)
 - *Kameramanova pomsta* (1912)
 - *Noč pered rožděstvom* (1912)
 - *Lilija Bel'gii* (1915)
- Emigrace – Francie
 - *L'horloge maique* (1928)
 - *Fétiche* (1934)

Kino Sovětského svazu

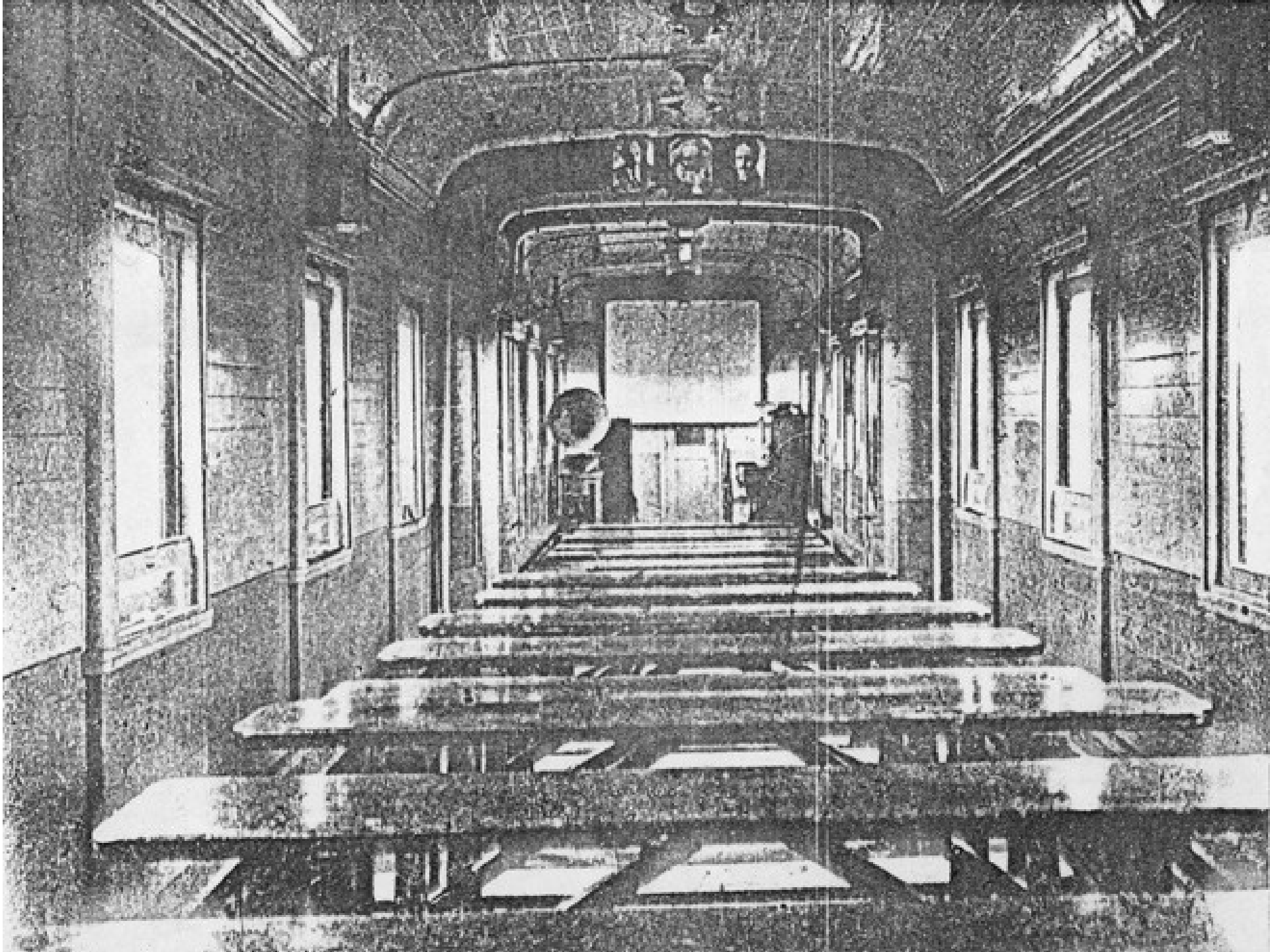
1917 (1920) - 1934

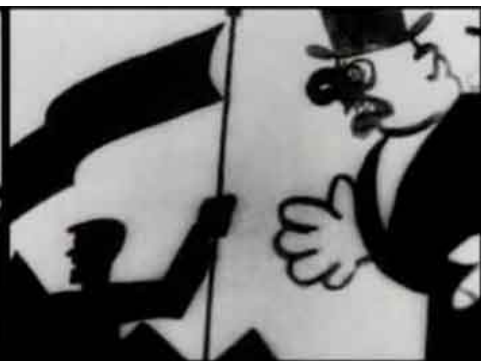
Sovětská kinematografie 20. let

- 1917 bolševická revoluce
- 1925 Sovětská montážní škola – vydělali i v zahraničí → finance pro film
- 3 období:
 - 1918-1920 – Éra válečného komunismu
 - 1921-1928 – Nová ekonomická politika
 - 1929-1933 – První pětiletka

Éra válečného komunismu (1918-1920)

- 1917 revoluce
 - únor
 - říjen
- 1917 – Lidový komisariát osvěty (Narkompros)
- 1919 – znárodnění
- 1918-1920 – „agitky“ – *Proletáři všech zemí, spojte se!* (1919)
 - [Výsledky 12. sjezdu KSSS](#) (1925)
- Válečný komunismus
- Distribuce – *agitační vozy* = vlaky, auta, parníky pomalované slogany
- Zpožděné premiéry – *Polikuška* (1919) - 1922

Nová ekonomická politika (1921-1928)

- Poválečný chaos – povstání Kronštadt
- NEP = nové dočasné soukromé vlastnictví
- 1922 – Lenin
 - „Ze všech umění je pro nás nejdůležitější film.“
 - Kinematografie musí nabízet vyváženě zábavu i vzdělání.
- 1922 – postupné zestátňování kinematografie
 - státní distribuční monopol Goskino
 - velká závislost na dovozu - otevření hranic s Německem → dovoz filmů, techniky a materiálu → obnova kinematografie
- 1924 – cca 95% filmů v kinech: dovoz ze zahraniční, převažovaly německé, americké

Ivan Perestiani

- *Suramská pevnost* (1923)
- *Rudí d'áblíci* (1923)
- *Savur mogila* (1926)
- *Skandál* (1929)

Nová ekonomická politika

- 1925 vzniklo Sovkino
 - Sovkino – dvojí strategie – dovoz zahr. hitů a produkce vysokorozpočtových zábavních filmů
- Goskino ještě chvíli existovalo – *Křižník Potěmkin* (Ejzenštejn, 1926) – nejslavnější film montážní školy a první úspěšný v zahraničí
- Sovkino → pojízdná kina (ztrátová) pro dělníky a rolníky
- Po Potěmkinu úspěch *Matka* (Pudovkin) a další → export → získané finance na výrobní a promítací zařízení
- 1926-28 – vrchol produkce co do množství, 1928 – 148 filmů

První pětiletka a konec montážní školy

- Vedle montážních druhá linie klasičtější narativní tvorby
- 1927-1930 díky úspěchu doma i v zahraničí montážní škola roste, zároveň ale čím dál víc tvůrci usměrňování vládou a obviňování z formalismus (příliš složité pro masy)
- → kritika, stále větší problémy tvůrců
- 1928 všesvazová stranická porada k problémům filmu → naplánování pětiletky s hlavním cílem zvýšení průmyslové výroby a centralizací kinematografie
- 1929 konec Nakomprosu a moci Lunačarského → Filmový výbor
- 1930 centralizace – Sojuzkino (kontrola výroby, distribuce i promítání), ve vedení byrokrat
- na počátku 30. let příklon kinematografie k oficiální politice a tzv. socialistickému realismu, tvůrci točí přijatelnější filmy, montážní škola se vytrácí

Kulturní revoluce a konec montážní školy

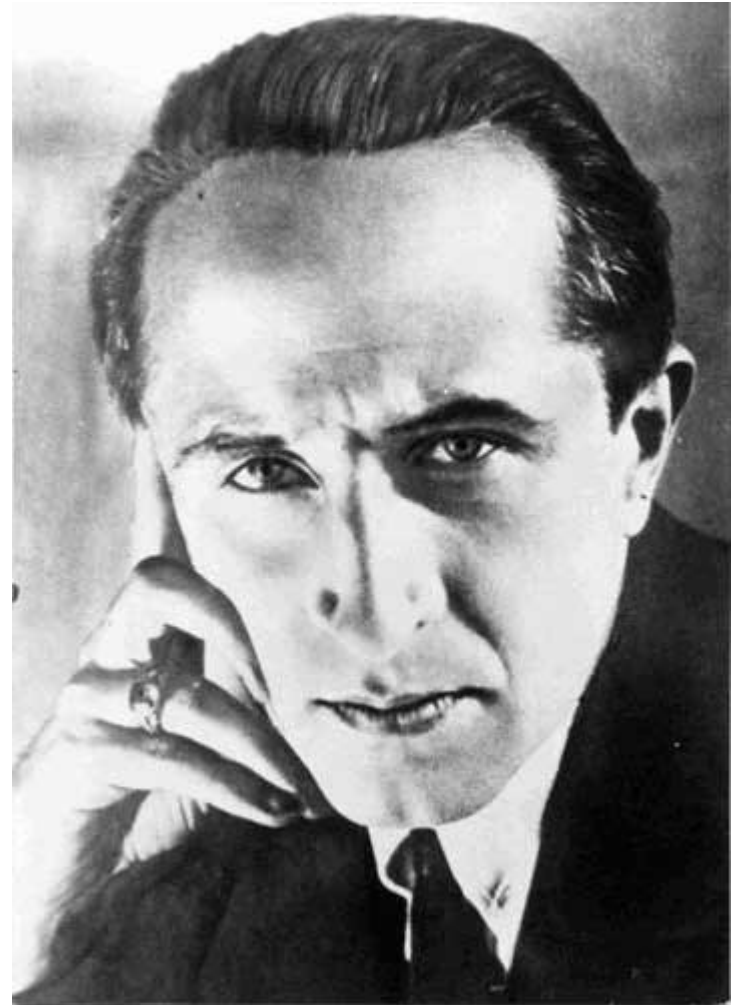
- konec kulturní plurality, kinematografie má sloužit industrializaci
- I.fáze – 1928-30:
- změna – výrobní plán Sovkina – už není zaměřený na zábavní filmy, ale na „nové socialistické vztahy“
- II.fáze – 1930-32:
- pokles produkce – 147 filmů 1930, 90 filmů 1932, 35 v roce 1933
- současně – 1932 – nulový dovoz!

Montážní škola

- Vliv konstruktivismu
 - kubismus, futurismus → v Rusku kubofuturismus – útoky na tradiční umělecké formy, abstrakce
- Kazimir Malevič *Černý čtverec* (1913)
- po revoluci: jak spojit umění a politiku? → 1920
konstruktivismus = abstraktní směry, naplňování společenské role umění, připodobnění umění ke stroji, montáž
- umění propagovalo, vzdělávalo, mělo být srozumitelné všem
- ovlivnilo malířství, grafiku, design, i divadlo (*biomechanické herectví*)
- Historicko-materialistická narace

Lev Kulešov

- *Projekt inženýra Prajta* (1918)
- 1920 – nová skupina filmařů
- Kulešovův efekt
- Kreativní geografie
- *Neobyčejná dobrodružství Mr. Westa v zemi bolševiků* (1924)

Sergej M. Ejzenštejn

- vystudoval stavební fakultu, ale zajímal se i o umění a film
- 1920 do Moskvy k divadlu Proletkult –scény, pak i režie, přestříhal Langova Dr. Mabuseho
- 1925 *Stávka* – první významnější film montážní školy
- *Křižník Potěmkin* (1925)
- *Oktjabr / Deset dní, které otřásly světem* (1927)
- [Generální linie](#) (1929)
- *Que viva Mexico!* (1931)

Sergej M. Ejzenštejn

- Agitační bezsyžetový film
- Atrakce
- Proces neutralizace
- Montáž atrakcí – spojování nesouladných fragmentů
- Koncept dominanty

Vsevolod Pudovkin

- *Matka* (1926)
- *Konec Petrohradu* (1927)
- *Bouře nad Asií* (1928)
- Rozdíl od Ejzenštejna – filmový hrdina
- *Dezertér* (1934)
- Následně soc. realismus

Kozincev & Trauberg

- *Šinel* (1926)
- *Spiklenci velikého díla* (1927)
- *Nový Babylon* (1929)
- [Odna](#) (1931)
- FEKS

Dziga Vertov

- 1896
- 1917 – Kino nedělja
- 1922 – Kino-pravda
 - 23 [dokumentů](#)
- Manifesty
 - 1922 – My (časopis Kinofot)
 - Revoluce kinoků (časopis Lef)
- Kinoglaz – Kino-oko
- *Kinoglaz* (1924)
- [Sovětskije igruški](#) (1924)

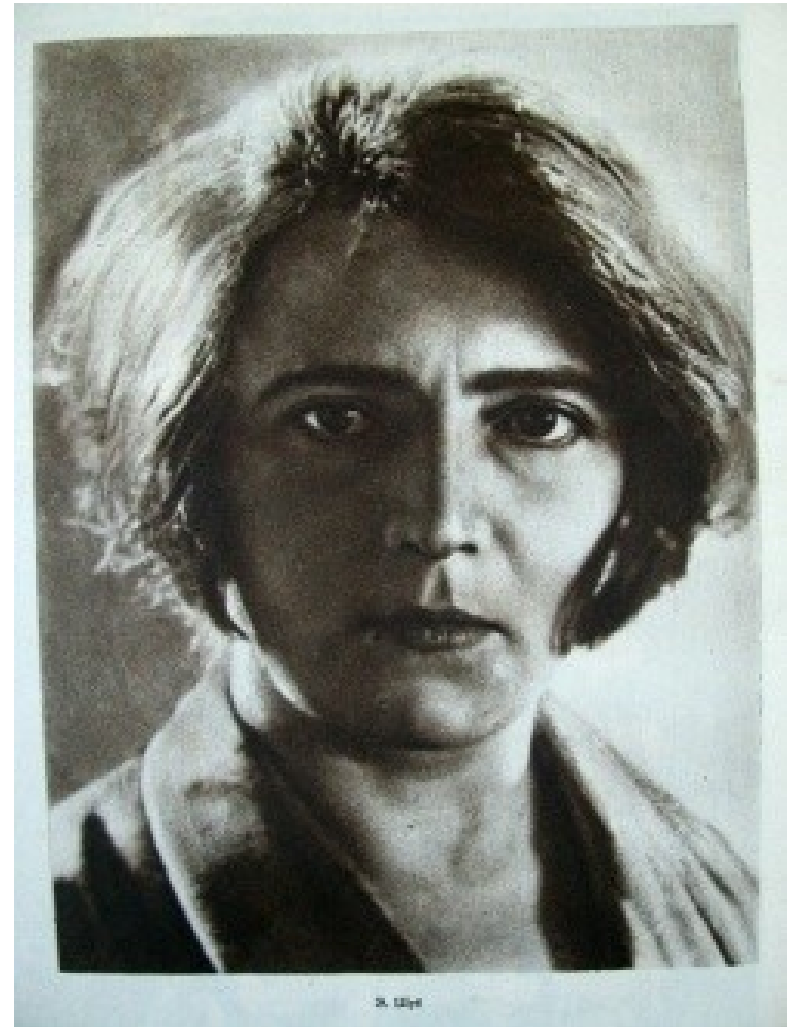
Dziga Vertov

- *Šestá část světa* (1926)
- [*Muž s kinoaparátem*](#) (1929)
- *Symfonie Donbasu* (1931)
- *Tri pesni o Lenine* (1934)
- *Kolybelnaja* (1937)
- 1954

Esfir Šub

- Dokumentaristka
- *Pád dynastie Romanovců* (1927)
- *Veliká cesta* (1927)
- *Rusko Mikuláše II. a Lva Tolstého* (1928)
- „kompilační dokumenty“

Alexandr Dovženko

- Ukrajina
- 1923 – ilustrace a komiksy
- 1926 – Oděssa
- Trilogie
 - [Zvenigora](#) (1928)
 - [Arzenál](#) (1928)
 - [Země](#) (1930)

Michail Kalatozov

- Gruzie – Tbilisi
- 1928 – *Jejich říše*
- 1930 – [Sal pre Svanetii](#)
- 1931 – *Hřebík v botě*
- Další provinční filmaři:
 - Nikoloz Šengelaja
 - Kote Mikaberidze

Konvenční filmy

- Montážních filmů méně – v jejich stínu konvenčnější filmy
- Stále mohly obsahovat prvky montáže
- Fridrich Ermler
- Boris Barnet
- Abram Room
- Jakov Protazanov
- Ivan Perestiani

Boris Barnet

- Vsevolod Pudovkin i Barnet
 - dokument *Mechanismus mozku* (1925) o pokusech I. P. Pavlova
 - *Matka* (1926) – největší popularita v SSSR ze všech filmů montážní školy
- Boris Barnet
 - herec i režisér
 - [Miss Mend](#) (1926)
 - *Činžák v Trubné ulici* (1927)
 - *Moskevská modistka* (1927)
 - *Okraina* (1933)

Fridrich Ermler

- Čeka – tajná policie
- *Šarlatová horečka* (1924)
- *Katka, bumažnyj ranet* (1926)
- *Poslední carův poddaný* (1929)
- *Vstřícný plán* (1932)

Abram Room

- *Buchta smerti* (1926)
- [Zloděj lásky](#) (1927)
- *Lidský arzenál* (1929)

Jakov Protazanov

- 1923 – návrat z emigrace
- Komédie, sci-fi
- 1924 – [Kráska z Marsu](#) (Aelita)
- 1925 – *Zakrojščik iz toržka*
- 1926 – *Proces tří milionů*
- 1927 – *Sorok pervyj*
- 1928 – [Bílý orel](#)
- 1929 – *Činy i ljudi*

Kino Sovětského svazu

1934 - 1945

SSSR – 1929-1945

- 1928 – Stalinova absolutistická vláda
- První pětiletý plán – 1929-1934
 - Utužení ideologického dohledu
 - Sojuzkino
 - Boris Šumjackij
 - [Běžin luh](#)
- Období stalinských čistek
 - *Zaključenyje* (1936)
- Likvidace avantgardy
- Zavedení socialistického realismu do filmu

Boris Šumjackij

- Od 1903 v KSSS
- 1930 – hlava Sojuzkina
- 1933 – GUFK
- 1937 – Běžin Luh
- 1938 – obviněn ze sabotáže
 - popraven

30. léta

- Dozvuky avantgardy
 - Alexander Mačeret, Alexandr Medvědkin
- Politika socialistického realismu
 - Strana, ideologie, třídní boj, „pravdivost“
 - Nejen kinematografie
 - Maxim Gorkij, Michail Šolochov
- Pronásledování tvůrců, někteří provedli „sebekritiku“

První zvukové filmy

- 1926 – P. T. Tager; Alexandr Šorin
- [Tri-Ergon](#)
- 1929 – první aparatura
- Tagefon; Šorinfon
- 1928 – manifest – *Budoucnost zvukového filmu*
- *Cesta do života* (1931) – Nikolaj Ekk
- Zvuk zpožděn dopady hospodářské krize

Sergej Vasiljev & Georgij Vasiljev

- Společná tvorba
- *Spjaščaja krasavica* (1930)
- *Ličnoje dělo* (1932)
- [Čapajev](#) (1934)
- *Voločajevskije dni* (1938)
- *Oborona Caricyna* (1942)

Socialistické muzikály

- Grigorij Alexandrov
 - *Celý svět se směje* (1934)
 - [Cirkus](#) (1936)
 - *Volga-Volga* (1938)
- Ivan Pyrjev
 - *Konvoj smrti* (1933)
 - *Bogataja nevěsta* (1936)
 - [Traktoristy](#) (1939)
 - *Sekretar Rajkoma* (1942)

Životopisné filmy

- *Čapajev* (1934)
- Osobnosti revoluce, historické osoby
- Alexandr Dovženko – *Ščors* (1939)
- Michail Romm – [*Lenin v říjnu*](#) (1937)
- Fridrich Ermler – *Veliký občan* (1937-1939)
 - Prototyp „konferenčního filmu“
- Vsevolod Pudovkin – *Suvorov* (1941)
- Vladimir Petrov – [*Petr Veliký*](#) (1937-1938)
- Sergej Ejzenštejn
 - Alexandr Něvský (1938)
 - Ivan Hrozný I-II (1944-1946)

Hrdinové z lidu

- Mark Donskoj
 - *Dětství Gorkého* (1938), *Pouť za štěstím* (1939),
Léta dozrávání (1940)
- Vladimír Legošin
 - *Dlouhá bílá plavba* (1937)
- Kozincev & Trauberg
 - *Mládí Maxima* (1935), *Maximův návrat* (1937),
Spiknutí (1939)

SSSR za války

- Protiněmecké filmy
 - *Profesor Mamlock* (1938)
 - *Alexandr Něvský* (1938)
- *Frontovyje podrugy* (1941)
- Boevoi kinosbornik
 - [Son v ruku](#) (1941)
- Válečné filmy
 - *Zoja* (1944), *Ona brání vlast* (1943), *Duha* (1943)
- Válečná propaganda
 - *Porážka německých vojsk u Moskvy* (1942); [Stalingrad](#) (1943); *Bitva za sovětskou Ukrajinu* (1943)

Eastern

- Obdoba US westernů
- [*Rudí ďáblíci*](#) (1923)
- *Sorok pĕrvyj* (1927)
 - Protazanov
- *Třináct/Hlídka v poušti* (1937)
 - Michail Romm

Pohádky

- Alexandr Rou
 - *Vasilisa překrásná* (1939)
 - *O hodném koníčkovi* (1941)
 - *Bohatýr Nikita* (1945)
- Fjodor Filippov
 - *Čaroděj Kara-Mor* (1941)
- Dobrodružné filmy
 - [Ostrov pokladů](#) (1936)

Sovětský animovaný film

- Počátky 20. léta
- 1936 – Sojuzmultfilm
 - Inspirace Disneyem
 - Propaganda vs. Grotesky

Francouzská kinematografie

1919-1945

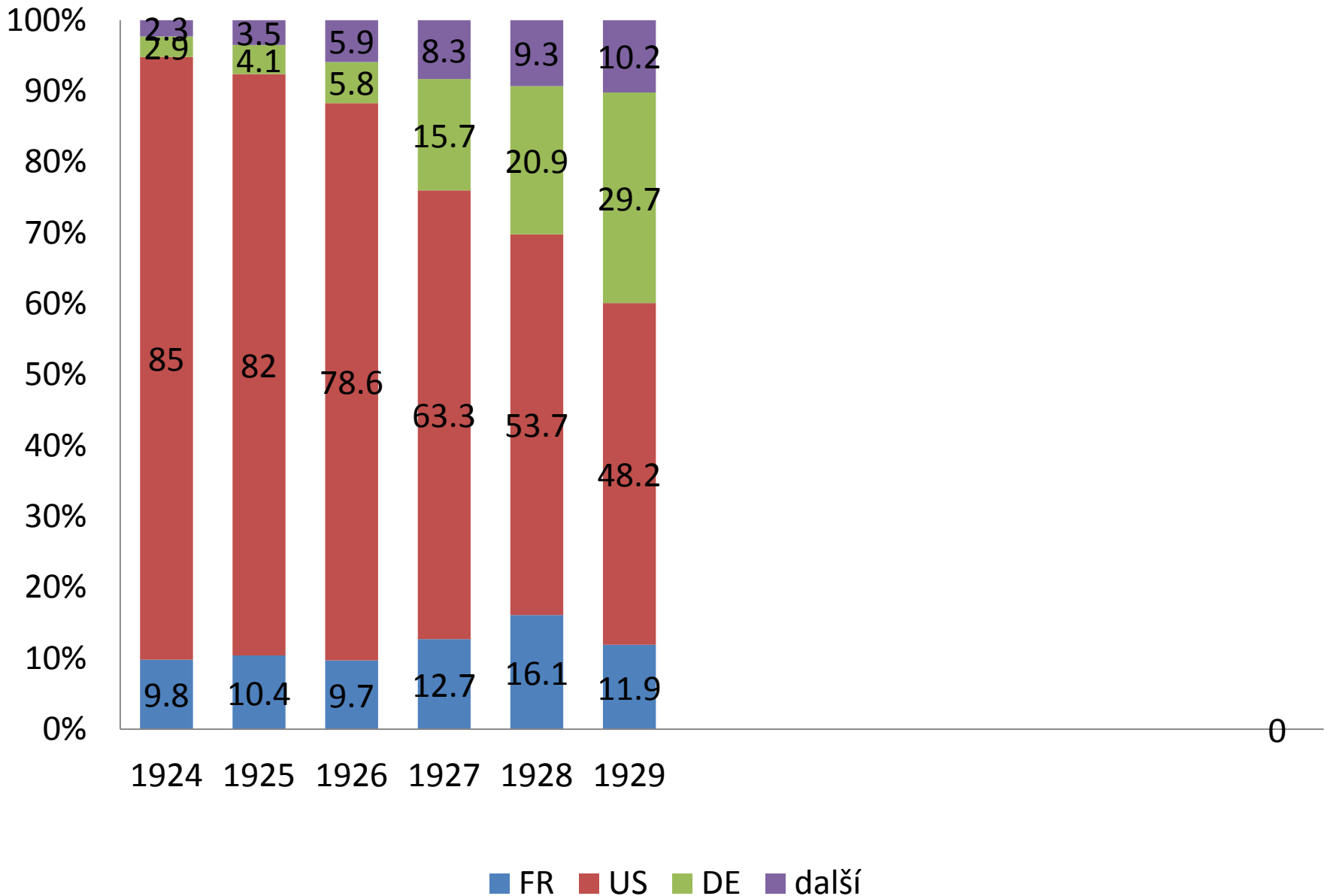
Francie 1919-1945

- 1919-1929 – němé období
 - Éra krize, impresionismus
- 1930-1939 – zvukové období
 - Poetický realismus
- 1939-1945 – Druhá světová válka

1919-1929

- Poválečný chaos
- Ztráta předválečné dominantní pozice
- Nízký objem produkce

Podíl premiér ve Francii

Po 1. sv. válce

- Úpadek Pathé a Gaumontu
- Velké množství malých
- Nízké rozpočty
- Rozpor výroba vs. Distribuce
- Nízké investice do zázemí
 - Technické vybavení
 - Pozemky
- Omezení dovozu

Poválečné žánry

- Návaznost na předválečné období
- Historické
- Fantastický film
 - René Clair – inspirace Méliès
- Komédie
 - Max Linder

Francouzský impresionismus

- Umění -> vyvolávat pocity, emoce
- Film – protiklad divadla
- Obhajoba *cinéma pur*
- Fotogenie –
 - Louis Delluc
 - Dimitri Kirsanoff
 - Germaine Dulac

Formální znaky impresionismu

- Práce s kamerou
- Střihové postupy
- Postupy mizanscény
- Vyprávění

Impresionističtí filmaři

- Germaine Dulac
 - [Usměvavá paní Beudetová](#) (1923)
 - *Sirotek Gosetta* (1923)
- Jacques Feyder
 - Převážně komerční filmař
 - 1923-1926 – impresionismus – [Le visage d'enfants](#) (1925)
- Dimitri Kirsanoff
 - *Ménilmontant* (1926)
- Marcel L'Herbier
 - *Růže Francie* (1919)
 - *Peníze* (1929)

Jean Epstein

- *L'Auberge rouge* (1923)
- *Coeur fidèle* (1923)
- *Mauprat* (1926)
- *Pád domu Usherû* (1928)
- *Finis Terræ* (1929)
- *Mor vran* (1931)
- *La Femme du bout du monde* (1937)
- *Le Tempestaire* (1947)

Abel Gance

- *J'Accuse* (1919)
- [*La Roue*](#) (1923)
- *Au secours!* (1924)
- [*Napoléon*](#) (1927)
- *La Fin du monde* (1931)
- *Lucrezia Borgia* (1935)
- *J'Accuse* (1938)
- *Le Capitaine Fracasse* (1943)

Impresionismus a ruská emigrace

- Jermoljev – Les Film Albatros
- Alexandre Volkoff
- Viktor Turžanskij
- Ivan Možžuchin
 - [ukázka](#)
- *Le brasier ardent* (1923)
- *Kean* (1924)
- *Feu Mathias Pascal* (1925)

Konec impresionismu

- Rozcházení filmařů v jejich zájmech
- Devalvace postupů -> oslabení účinků
- Experimentování v dalších směrech
 - Vliv experimentálních filmů
- Menší zájem o financování
- Zavedení zvuku
- 1929 spojením vytvoření dvou majoritních společností Pathé-Natan a Gaumont-Franco-Film-Aubert
- Přebírání postupů jinými tvůrci

30. léta

- Poptávka po domácím zvukovém filmu vs. Hospodářská krize
- Výrazně nižší objem než jiné kinematografie
- Podnikatelské problémy
- Relativní umělecké svoboda
 - Decentralizovaná kinematografie
- 1935 – polovina trhu

Studiové filmy

- Populární hvězdy
- Nákladné produkce
- Literární adaptace
 - *Bídníci* (1934) , *Zločin a trest* (1935)
- Sascha Guitry
- Emigranti
 - Trasa Berlín-Paříž

Realismus

- Každodenní realita
- Jean Benoit-Lévy a Marie Epsteinová
 - *Mateřská škola* (1933)
- Marcel Pagnol
 - *Marius* (1931)
 - [Fanny](#) (1932)
 - *Caesar* (1936)

Poetický realismus

- Není jasná jednotící definice zařazující filmy do jednoho hnutí
- Postavy na okraji společnosti
- Nostalgický hořký tón
- Počátky – raná 30. léta
- Jean Gremillon – *Lízinka* (1930)
- Hl. představitelé – Julien Duvivier, Marcel Carné, Jean Renoir

Lidová fronta

- 1935 - Sjednocení levicových stran
 - Lidová fronta
- 1937 – rozpad
- Krátké propagandistické filmy
- Skupina Ciné-Liberté – Renoir, Feyder, Allegret, Dulac
- *La vie est à nous* (1936)
 - Směs hraných a dokumentárních záběrů
- *La Marseillaise* (1938)
 - Revoluce 1792
- Inspirace pro komerční filmy
 - *Zločin pana Langa* (1935)
 - *Dobrá parta* (1937)

Jean Renoir

- 1894-1979
- *On purge bébé* (1931)
- *La Chienne* (1931)
- *La Grande Illusion* (1937)
- *La Bête Humaine* (1938)
- *La Règle du Jeu* (1939)

Marcel Carné

- 1906-1996
- Zpočátku
krátkometrážní tvorba
- *Nogent, Eldorado du dimanche* (1929)
- *Jenny* (1936)
- [*Le Quai des brumes*](#)
[\(1938\)](#)
- *Hôtel du Nord* (1938)
- *Le Jour se lève* (1939)

Julien Duvivier

- 1896-1967
- *David Golder* (1930)
- *La Bandera* (1935)
- *Le Golem* (1936)
- [Pépé le Moko](#) (1937)
- *Un Carnet de Bal* (1937)
- WWII -> US

René Clair

- 1898-1981
- 1924-1934
 - [*Paris qui dort*](#) (1924)
 - *Entr'acte* (1924)
 - *Un chapeau de paille d'Italie* (1928)
 - [*Sous les toits de Paris*](#) (1930)
 - *Le Million* (1931),
 - *À nous la liberté* (1931),
 - *Quatorze juillet* (1933)
- 1935-1946
 - *The Ghost Goes West* (1935)
 - *Break the News* (1938)
 - [*I Married a Witch*](#) (1942)
 - *It Happened Tomorrow* (1944)
- 50. léta - ---

Jean Vigo

- 1905-1934
- [À propos de Nice](#) (1930)
- *La Natation par Jean Taxis or Taxis, roi de l'eau* (1931)
- *Zéro de conduite* (1933)
- *L'Atalante* (1934)

2. sv. válka a okupace

- 1. 9. 1939 – vyhlášení války
- Krátké zastavení výroby
- 5. 6. 1940 – napadnutí Francie
- Hromadná emigrace filmařů
- Koncem 1940 ve Vichy Organizační komise filmového průmyslu – COIC
- Do května 1942 – zákaz filmů z neokupované Francie
- Investice ze zahraničí – zahraničí koprodukce
- COIC nízkouročené půjčky

Okupovaná Francie – sever

- Zpočátku zákaz produkce
- Distribuce německých filmů
- Uvolnění?
 - Podíl na nové Evropě
 - Německé investice ve Fr. Průmyslu
- Většinou stále malé společnosti
- Continental – pod koncernem UFI
- Mírná cenzura – odkazy na USA a VB
- 1942 – obsazení jižní části Francie
- 1942 – bombardování
- 1944 – konec veškeré produkce

Filmy z doby okupace

- „kinematografie kvality“
 - [Zavraždění Mikuláše](#) (1941)
 - *Fantastická noc* (1942)
 - *Návštěvníci z temnot* (1942)
 - *Věčný návrat* (1943)
- Robert Bresson
 - *Andělé hříchu* (1943); *Dámy z Bouloňského lesíka* (1945)
- [Děti ráje](#) (1944)
- [Havran](#) (1943)

Kinematografie Třetí říše

1933-1945

Německo

- Nástup nacismu
- Filmová propaganda vs. Zábava
- Barevný film
- Animace

Film a rok 1933 – Nástup nacistů

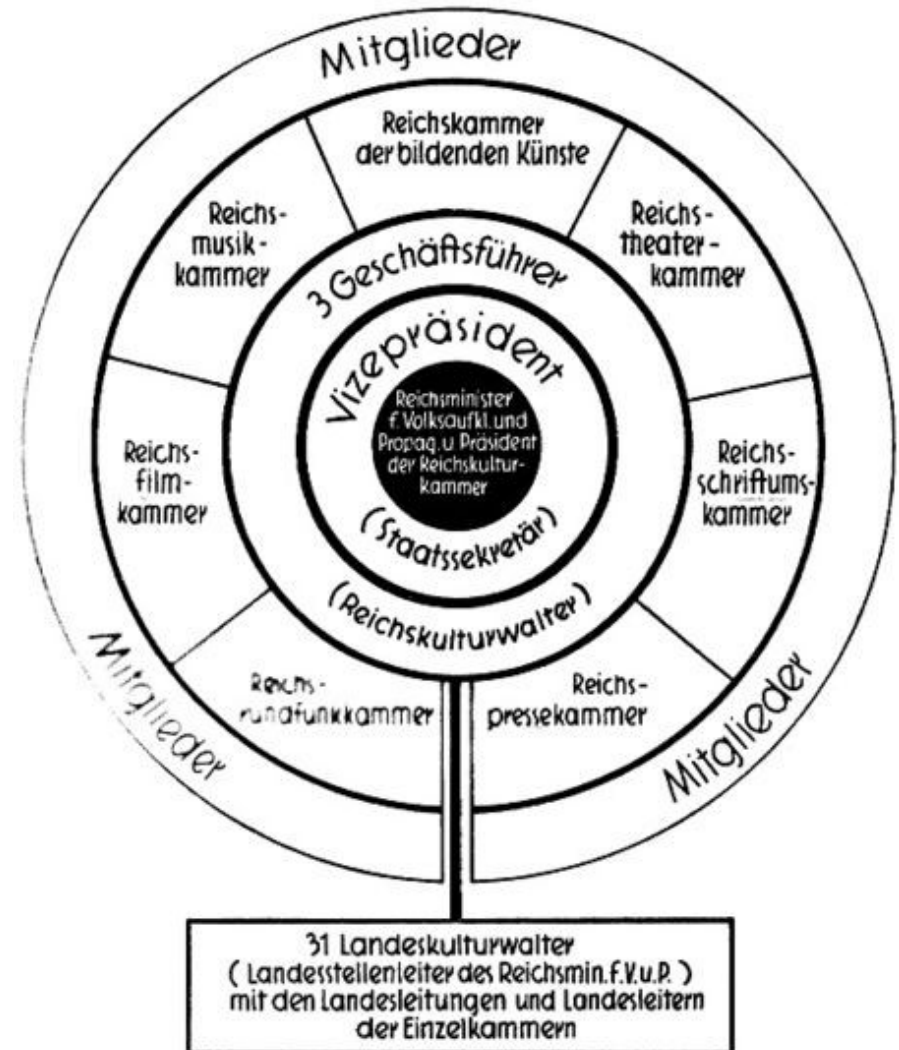
- Na počátku 30. let začala vlna exilu tehdejších německých tvůrců
- Během týdnů ***Machtergreifung*** – Alfred Hugenberg – předal UFA do rukou nacistů
- Březen -1933 – vyloučení Židů
- Červen 1933 – založení Reichsfilmkammer
- Německé filmová politika
 - Nejlepší propaganda jsou populární filmy
 - Úniková tvorba
 - Otevřená propaganda
- Zestátnění kinematografie, úplná kontrola státu

Struktura kinematografie

Die Reichskulturkammer

- Překrývání kompetencí úřadů
- Reichskulturkammer
 - Reichsfilmkammer
 - 5 úkolů - Kontrola všech stádií produkce; Regulace průmyslu; Dohled nad smlouvami mezi filmaři a producenty; Supervize Filmkreditbank; Regulace exportu
- Filmové oddělení NSDAP Reichspropagandaleitung
- Vše měl ve výsledku v rukou ministr propagandy Joseph Goebbels

Filmová produkce

- Krize
 - Díra po odešlých
 - Zákaz některým dalším
 - Stávající filmaři začali požadovat větší platy -> navýšení rozpočtů
 - Snížení exportu
 - 44 % 1933 -> 7 % 1937
- Snižování počtu produkčních společností
 - 1933-1935 – 114 -> 1936-1938 – 79 -> 1939-1941 – 38
- Menší počet větších společností se snadněji kontroluje
 - 1937 – založení Cautio Treuhand GmbH – skupovala většinové podíly v důležitých společnostech
 - 1942 – Ufi koncern

Filmová distribuce

- Postupná koncentrace
- 1942
 - Domácí distribuce - *Deutsche Filmvertriebs GmbH*
 - Export - *Cinéma Film AG*.
- Rozšířil se počet distributorů výukových filmů
 - 1943 – 37 regionálních organizací, 12042 městských
- *Reichspropagandaleitung*
 - Vlastní síť – 32 velkých regionů, 171 městských organizací, 22,357 lokálních
 - Půjčování 16mm projektorů

Síť kin

- Kina nebyla znárodňovaná
 - UFA
- 1939 – většina z 5506 kin v soukromých rukou
- Velké množství omezení
 - Povinnost zařadit dokument nebo týdeník
 - Omezení distribuce zahraničních filmů
 - Dovozové kvóty
- Podpora filmových představení ve velkých městech
- Promítání v kasárnách a továrnách
- Jugendfilmstunden
- 300 pojízdných autokin, 2 vlaky

Stát a filmová propaganda

- Počátky WWI – Erich Ludendorff, Bufo, DLG
- Období „klidu“ – 20. léta
- Přelom 20. a 30. let – hospodářská krize, otřesené sebevědomí po WWI
 - > vlna nacionálních filmů – *Der Rebel* (1931), *York* (1931), *Das Flötenkonzert von Sanssouci* (1931)
- 1927-1929 – první propagandistické filmy NSDAP
 - Vnitrostranické diskuse o možnostech uplatnění filmů
- Listopad 1930 – Říšský filmový úřad NSDAP – následujícího roku zrušen
- Do ledna 1933 – filmová propaganda v režii místních stranických organizací
- Květen 1933 – založení Filmkreditbank
- Červenec 1933 – Reichsfilmkammer
- První filmy NSDAP – 1933 – *Hitlerjunge Quex*, *S.A. Mann Brand*, [Hans Westmar](#)
 - Neúspěšné Goebbels revize názoru na filmovou propagandu:
 - „V okamžiku, kdy je propaganda uvědomovaná, je neúčinná. V momentě, ve kterém zůstává v pozadí jako propaganda, jako tendence, charakter, postoj a projevuje se jen jednáním, průběhem, událostmi, rozlišováním lidí, stává se v každém ohledu účinnější. Ať mi nikdo neříká, že takový postup by byl ke škodě německému umění.“
 - Historické filmy Třetí říše

Stát a filmová propaganda

- Úkolem hraného filmu nemělo být přetváření minulosti v nár. soc. duchu
 - Úniková tvorba odvádějící pozornost od politiky
- Politika a politická propaganda definovány jako tvořivé umění, kdy dav má mít pocit spoluúčasti
- K propagaci NSDAP nepoužívala jen hrané filmy a filmové dokumenty, ale i filmové týdeníky – přímá nezastřená politická propaganda
- Úřední frontové týdeníky promítány ve stejný den
 - Distribuce ve 34 světových jazycích
- Zachycování aktuálních událostí, postupu německých vojsk na východ
 - Tlumení negativních emocí – žádní mrtví vojáci
 - Prodloužení týdeníků na 40 minut
 - Vedle kameramana, režiséra důležitý střižový mistr
 - Měl „zahustit“ obsah týdeníku, vystříhat nadbytečné pasáže, vytvořit gradaci a napětí -> ve výsledku podobné záznamům stranických sjezdů
- *Kolesa dějin (1945)* – 9:27-13:00

Fritz Hippler

- Narozen 1909 Berlín, rodina úředníka
- 1927 – člen NSDAP
 - 1932-1933 – postup ve stranických funkcích
- 1932 – vyhozen z univerzity za násilí -
> 1933 přijat zpět
- 1934 – doktorát
- 1936 – asistoval u produkce filmových týdeníků
- Leden 1939 – vedl produkci týdeníků
- Srpen 1939 – vedoucí Reichsfilmkammer
- 1942 – ředitel na min. osvěty
- 1943 – propuštěn - vojenský výcvik
- Do února 1945 natáčel týdeníky
- Po válce 2 roky vězení
- 1983 – natočen rozhovor
- 2002 – zemřel

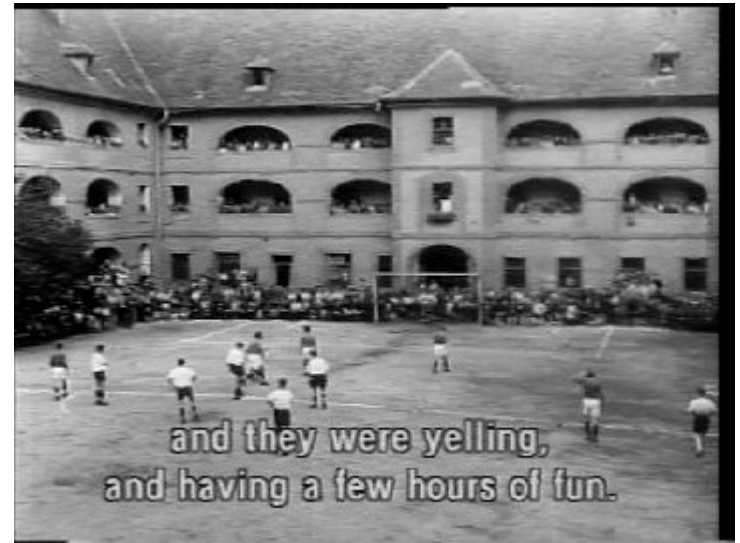
Fritz Hippler - filmy

- [Wort und tat](#) (1938)
- *Der Westwall* (1939)
 - Siegfriedova linie
- *Feldzug in Polen* (1940)
 - Ospravedlňování vpádu do Polska
- [Der Ewige Jude](#) (1940)
 - Zdání objektivity, ve skutečnosti propaganda – tváří se jako dokument o Židech
- Výukové filmy pro vojsko
 - Die Frontschau (1941-1943)

Natáčení v Ghettu Terezín

- 3 filmy
- 1942 – Irena Dodalová
 - První neměl být vůbec veřejně promítán
 - Cesta fiktivní židovské rodiny z Prahy do ghetta
- 1944 – Theresienstadt
 - Kurt Geron
 - Budování „Potěmkinových vesnic“
- 1944/1945 - natáčení
 - Film se nedochoval
 - Tajně pořízené fotografie Ivana Friče

Leni Riefenstahl – počátky tvorby

- 22. 8. 1902 – Berlín
 - > 8. 9. 2003 – Pocking
- 1918-1925 – tanečnice
- Max Reinhardt
 - 1. vystoupení – 23. 10. 1923 – Mnichov
- 1924 – snoubenec Otto Froitzheim -> rozchod
- 1926 – *Der heilige berg*
- 1926-1933 – 5 horských filmů
 - *Das blaue licht* (1932)

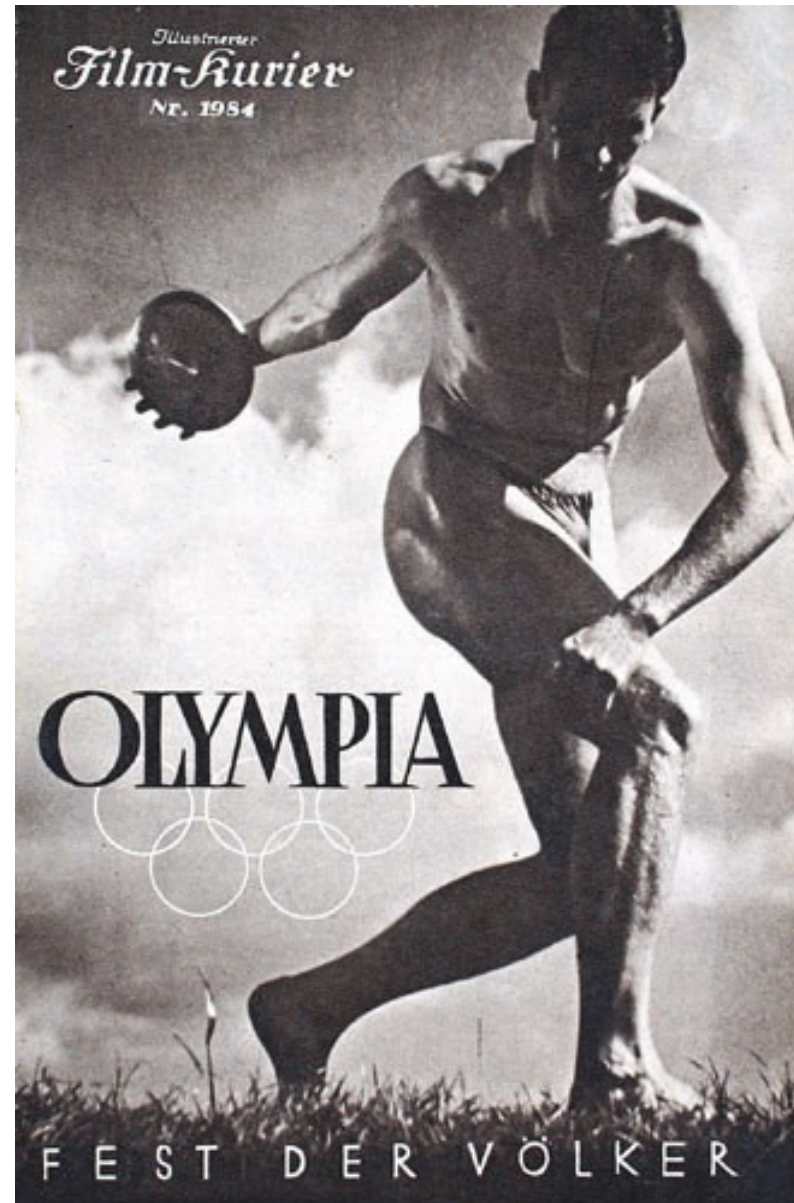
Leni Riefenstahl – Třetí říše

- Únor 1932 – seznámení s A. Hitlerem
- 1933 – Berlín, dokumentace sjezdů NSDAP
 - *Der Sieg des Glaubens*
- 1935 – *Triumph des Willens*
 - Oceněno v Benátkách – 1935, Paříž - 1937
- 1936 – *Tag der Freiheit: Unsere Wehrmacht*

Riefenstahl – Olympia

- Olympijské hry Berlín – 1936
- 2 díly
 - [Fest der Völker](#)
 - *Fest der Schönheit*
- 3 jazykové verze
 - něm., angl., franc.
- Při znovuuvedené Riefenstahlová provedla nový sestřih
 - > velké množství verzí
- celá řada ocenění
 - Národní ceny (1937-1938)
 - Benátky – nejlepší film ad.

Leni Riefenstahl – poválečná „kariéra“

- 1945 – domácí vězení
- 1949 – „denacifikována“
 - *„Ve formálním ohledu je jisté, že paní Leni Riefenstahlová nebyla členkou NSDAP ani jiné její odnože, tedy nevzniká žádné podezření z viny podle direktívy 38. Je třeba však přezkoumat, jestli paní Riefenstahlová jiným způsobem než spoluprací se stranou nebo jejími odnožemi nepodporovala nacistickou vládu násilí, nebo jestli z toho vyšla jen jako jeho uživatelka.“*
- 1954 – [Tiefeland](#)
- 60.-70. léta – fotografka v Africe
- 70. léta – začala s potápěním
- Podvodní fotografie
- 2002 – [Impressionen unter wasser](#)

Wunschkonzert (1940)

- Paralela s *Der Große liebe* (1941)
- Radioshow "*Wunschkonzert für die Wehrmacht*"
 - Všichni němečtí performeři měli přispět
- Seznámení 1936 LOH Berlín -> na frontu -> 1939 invaze do Polska – setkání ve vojenském lazaretu
- *Volksgemeinschaft* – pouto mezi frontou a vlastí

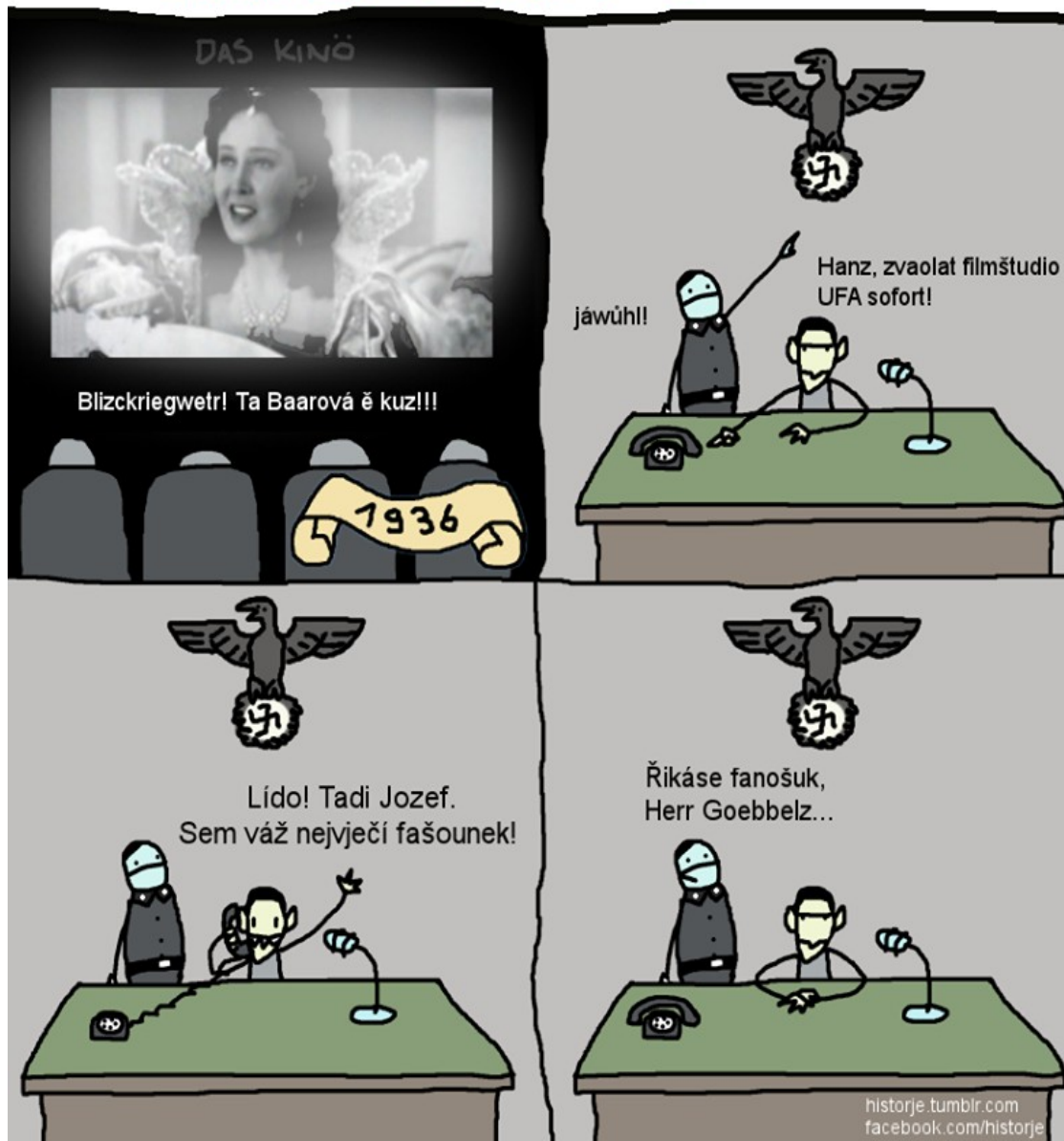

Star system

- Před nacisty hvězdy existovaly, star system ne
- Goebbels – snaha o zlepšení obrazu Německa skrz hvězdy
- Odchod některých do exilu
 - Utváření nových hvězd
- Velký význam osobních kontaktů
- Neformální systém hodnocení hvězd
- 1938 – 40% příjmů si hvězdy mohly odečíst jako pracovní náklady
- 1944 - Gottbegnadeten list

OPRÁSKY SČESKÍ HISTORIE

JAK LÍDA KE ŽĚSTÍ NEPIŘŠLA

Marika Röck (& Georg Jacoby)

- 1913 – Káhira, Egypt
- Moulin Rouge – Hoffman girls; Broadway
- Velká Británie – 2 filmy (1930-1932)
- Maďarsko – 1932-1933
- Před 1934 – revuální hvězda -> vhodná kandidátka pro novou filmovou hvězdu
- Průlom kariéry v UFA – 1934 – 2 roky smlouva
- 1935 – *Leichte Kavallerie*
- Maďarský přízvuk – „exotičnost“
- Herecký pár s Johannesem Heestersem
- Pomohla nahradit předčasně zemřelou herečku La Janu
 - Hello Janine (1939)
- [Kora Terry](#) (1940)
- [Hab mich lieb!](#) (1942)
- Hl. role v 1. barevném filmu
 - [Frauen sind doch besseren Diplomaten](#) (1941)
- [Die Frau meiner träume](#) (1944)
- Po 2. sv. válce Berufsverbot, zákaz činnosti
 - Další film ale hned 1947, navázala na předcházející kariéru
 - *Fregola* (1949)
 - *Maske in Blau* (1953)
 - *Hochzeitsnacht in Paradies* (1962)
 - Na jevišti aktivní až do 1986
- Smrt květen 2004

Johannes Heesters

- 5. 12. 1903-24.12.2011
- Původem nizozemský operetní herec a zpěvák
- Kariéra od roku 1921
- Specializace na vídeňskou operetu
 - Premiéra ve Vídni 1934 - Carl Millöcker's *Der Bettelstudent*
- 1935 – trvale v Německu – zpíval Hitlerovi, návštěva v Dachau, zpíval vojákům v kasárnách a táborech
- Zaměstnán pro UFA, herecká dvojice s Marikou Röck
- *Gasparone* (1937)
- *Hello Janine!* (1939)
- *Immer nur Du!* (1941)
- [*Karneval der Liebe*](#) (1942)
- Kontroverzní postava po konci WWII
 - Vyjadřoval se kladně o Hitlerovi
- Navázal na předchozí kariéru
 - Řada operetních filmů do počátku 60. let
 - Viktor und Viktoria (1957)
- Smrt 2011 – poslední film

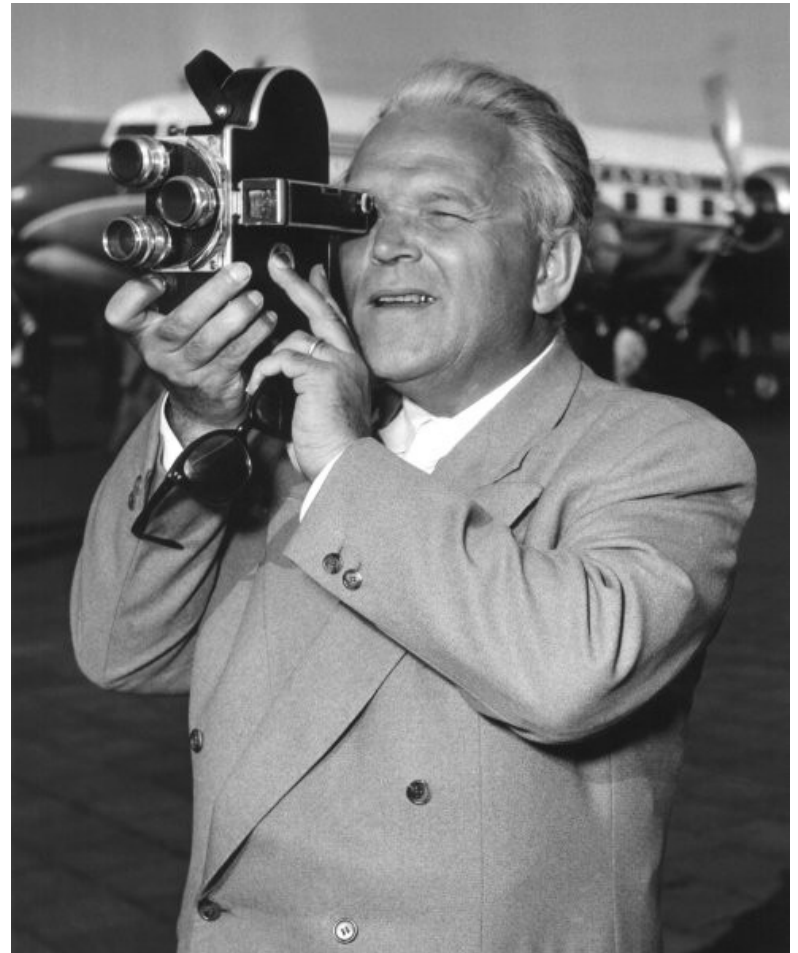
Kristian Söderbaum (& Veit Harlan)

- 1912 – Stockholm, Švédsko
- Po smrti rodičů (+-1933) odjela do Berlína – divadelní škola
- 1. film – *Onkel Bräsig* (1936)
 - R. Erich Waschneck
 - Další natáčela s V. Harlanem
- Představitelka nevinných árijských panenek
- Nejvýznamnější role za WWII
 - *Jud Süß* (1940)
 - *Der große könig* (1942)
 - *Die goldene Stadt* (1942)
 - *Immensee* (1943)
 - [Opfergang](#) (1944)
 - *Kolberg* (1944/1945)
- Poválečná
 - Problémy s angažmá, kvůli předchozí kariéře
- Začala natáčet, když mohl točit i manžel
 - 50.-60. léta
 - Poslední společný projekt – divadelní adaptace Augusta Strindberga – *Hra snů* (1963) Cáchy
- Po smrti manžela módní fotografka
- *Karl May* (1974)
- Poslední film – *Vlak do pekla* (1993)

Veit Harlan (& Söderbaum & Žid Süß)

- 1899 – Berlín
- Studia u Maxe Reinhardta
- 1915 – poprvé na jevišti
- Začínal jako herec
- Režie až po nástupu NSDAP
- [Žid Süß](#) (1940) – přímý dohled Göbbelse
- *Der große König* (1941)
- *Die goldene stadt* (1942)
- *Immensee* (1943)
- *Opfergang* (1944)
- *Kolberg* (1944/1945)
- Po WWII – 1950-1958 – 9 filmů
- 1964 smrt na Capri

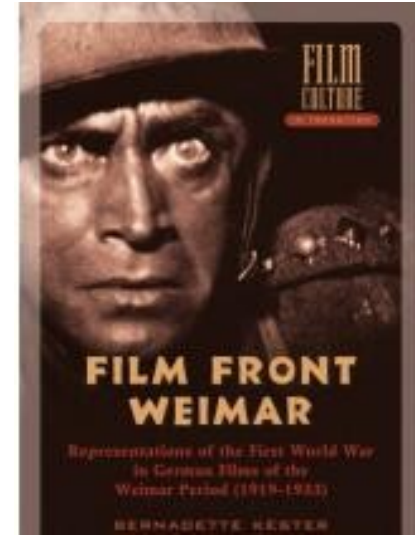
Zarah Leander

- Březen 1907 – Karlstadt
- Tradovalo se o ní, že je židovského původu
- Poprvé na jevišti v 6 letech – „umělecká“ přestávka
 - Vdala se, 2 děti -> 1929 se ale dala ke kočovnému kabaretu Ernsta Rolfa
- 1930 – cover Marlene Dietrich
- Zlom 1936 – premiéra ve Vídni divadlo + rakouský film
- 1936 – smlouva s UFA
 - Těžké vyjednávání – vysoké požadavky
 - Nepřátelila se s funkcionáři
- Typická role femme fatale – svobodomyšlná, vášnivá atd.; hluboký hlas – Davon geht die welt nicht unter
- [La Habanera](#) (1937)
- *Das Herz der Königin* (1940)
- [Der Große liebe](#) (1941)
- Po válce
- Smrt 1982

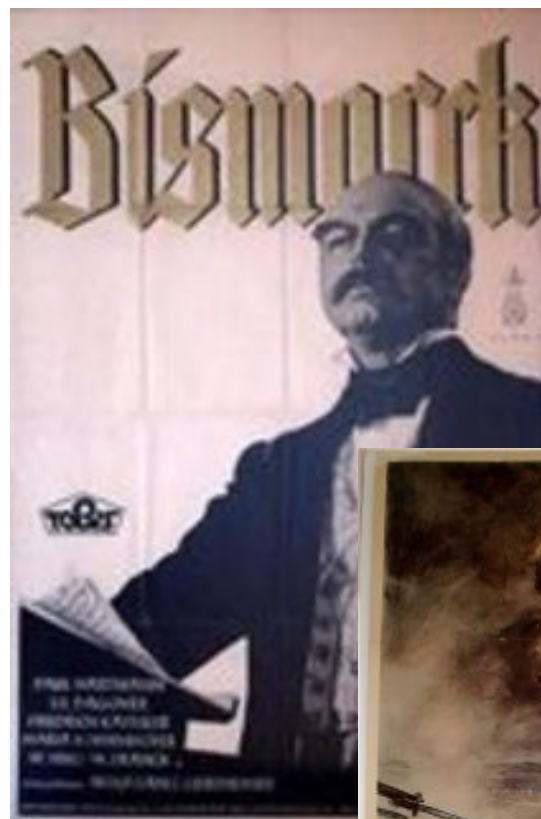
Militärfilme

- Boom v pol. 20. let
- První filmy zobrazující bojiště
 - *Namenlose Helden* (1925)
 - *Volk in Not* (1926)
- Filmy o WWI jenom zlomek
 - > vojenský život z pruské éry nebo z napoleonské doby
- Žánr vyvolával řadu kontroverzí
- Září 1926 – *Berliner Tageblatt*
 - > 20 vojenských filmů za předešlé 2 měsíce, očekávalo se dalších 14 na příští sezónu
 - Žádný z těchto filmů cenzura nezakázala
- *Kinematograph* – tvrzení o umělém vytváření poptávky po vojenských filmech, obliba malé části publika
- *Der Film* – psychologický argument pro vysvětlení obliby tohoto žánru
- Zástupci průmyslu se snažily navodit zdání neutrality filmů
- Přes protesty zůstaly voj. Filmy populární
 - Obecně – politizace levice
 - [Ukázka](#);

Historické/Životopisné

- Kryje se s Militärfilme
 - Pruské filmy Fridrich II.
- Série antibritských filmů
 - *Der Fuchs von Glenarvon* (1940)
 - *Ohm Kruger* (1941)
 - *Mein Leben für Irland* (1941)
 - *Carl Peters* (1941)
- [Bismarck](#) (1940)
- *Paracelsus* (1943)
- *Friedemann Bach* (1941)
- *Friedrich Schiller – Der Triumph eines Genies* (1940)

Karl Ritter

- 1888 ve Würzburgu – umělecká rodina – otec konzervatoř, matka operní zpěvačka
- Oddaný nár. soc.
- Kariéra v armádě – vlastní letadlo, 1911 licence pilota – letec
- Studium architektury
- 1926 – film. průmysl
- 1932 – první krátkometrážní film s Karlem Valentinem
- Před nástupem nacistů vedoucí produkce Reichsligafilm – poté ředitel UFA
- Producent *Hitlerjunge Quex* (1933)
- Zábavní filmy – *Hochzeitsreise* (1939), *Bal paré* (1940)
- Antikomunistické filmy – *GPU* (1942)
 - Sovětská tajná policie

Karl Ritter

- Válečné filmy – WWI
 - *Patrioten* (1936)
 - [*Unternehmen Michael*](#) (1937)
 - *Urlaub auf Ehrenwort* (1938)
 - *Pour le mérite* (1938)
- Válečný film – současnost
 - *Stukas* (1941)
 - Osudy 3 letek letadel Stukas
- Po válce
 - 1947 – emigrace Argentina
 - 50. léta Západní Německo
 - Produkční společnost
 - Snaha o remake Pandořiny skříňky
 - Návrat do Buenos Aires
- 1977 smrt

Karl Hartl

- 1899 – Vídeň
- 1919 – začátek Sascha-film – asistent Alexandra Kordy
- 1930 – pracoval pro UFA
 - *Ein Burschenlied aus Heidelberg*
- *Gebirgsjäger* (1931)
- *Die Gräfin von Monte Christo* (1932)
- sci-fi
 - *F. P. 1 – antwortet nicht* (1932)
 - *Gold* (1934)
- Detektivní komedie
 - [*Der Mann der Sherlock Holmes war*](#) (1937)
- Po anšlusu Rakouska – kmenový režisér Wien-Filmu – 1938
 - Několik zábavních filmů, ale ne nej hity
- Po válce 1947 - Neue Wiener Filmproduktionsgesellschaft
 - *Der Engel mit der Posaune* (1949)
- Skončil kariéru 1962
- Smrt 1978

Herbert Selpin

- Březen 1904 – srpen 1942
- Studium lékařství v Berlíně
 - Tanečník, boxer, knihovník, prodejce umění
- Pol. 20. let stážista UFA
 - Natáčení *Faust* (1926)
 - Zaměstnán filiálkou 20th Fox
- 1. režie – *Chauffeur Antoinette* (1931)
- *Der Läufer von Marathon* (1932) – sympatické zobrazení Britů – konflikt NSDAP
- Melodramata/romantické filmy/operety
 - *Ein idealer Gatte* (1935)
 - *Der grüne Domino* (1935)
- Propagandistické filmy

Herbert Selpin – propagandistické filmy

- *Die Reiter von Deutsch-Ostafrika* (1934)
 - Německé koloniální jednotky WWI
- *Alarm in Peking* (1937)
 - Boxerské povstání v Číně
- *Carl Peters* (1941)
 - Koloniální příběh, německá východní Afrika
 - Zdůrazňování významu vůdcovského principu
- *Titanic* (1942)
 - Poslední film Selpina, scenárista donašeč gestapa
 - Německý důstojník
 - *Nacistický Titanic* (1942) – film o filmu

Agfacolor

- Foto
 - 1916 – desky pro barevnou fotografii
 - 1933 – Agfacolor
 - Čočkový rastr
 - Additivní systém
 - 1936 – Agfacolor-Neu
 - Subtraktivní
 - 1938 – citlivější verze
- Kino – UFA
 - Ve 30. letech krátké filmy na různé systémy
 - Zlom v pol. 30. let – Goebbels, rozvoj Technicoloru
 - 1. hraný film 1939
- WWII – přesun do laboratoří a produkce části filmů na Barrandov

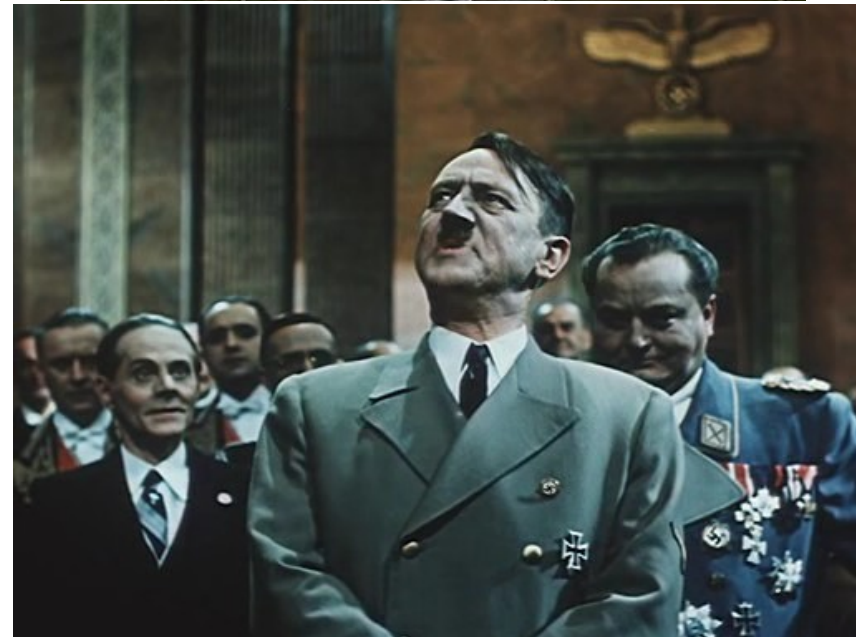
Agfacolor – barevný film

- *Frauen sind doch bessere diplomaten* (1939-1941)
- Veit Harlan – *Opfergang, Immensee*
- *Dobrodružství barona Prášila* (1943)
 - Josef von Báký
- *Große Freiheit Nr. 7* (1944)
- *Kolberg* (1944-1945)
 - Volkssturm
- *Shiva und die Galgenblume* (1945?)
- *Die Fledermaus* (dok. 1946)
- *Johann Gregor Mendel* (1944)

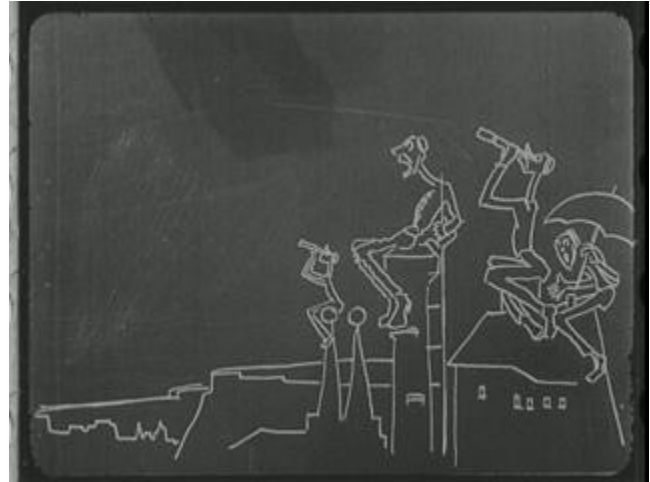
Agfacolor po WWII

- Zabavení materiálů Sověty
 - Natáčení na nakradený materiál
 - Nonfikční
 - Fikční – Pád Berlína
- AGFA/ORWO
- Zaškolení kádrů za WWII
 - Vladimír Borský
 - Jan Stallich
 - Vladimír Vlček
 - > natáčeli první cz barevné filmy

Animovaný film

- Počátky v 1. desetiletí 20. st.
- WWI – propagandistické animované filmy
 - [Die Säugetier](#) (1916)
- Krátké gotesky
- Animované vložky v jiných filmech
 - Dokumenty
 - Hrané filmy – speciální efekty, úvodní titulky
- Problémy s financováním
- Natáčení animovaných reklamních snímků
 - [Lotte Reiniger](#)

Julius Pinschewer

- Zář 1883 – Hohensalza (dnešní Polsko)
- 1911 – první reklamní filmy
- 1912 – první vlastní společnost
 - > velká poptávka – pobočka Londýn 1913-1914
- WWI – propaganda, animované vločky
- 1918 - Werbefilm GmbH
- 1925 – převzal konkurenční Industry film AG
- 1928 – Pinschewer Film AG – monopolní postavení v Německu
- 1929 – první zvukový film
- 1933 – emigrace do Švýcarska
- 1934 – založení nové firmy
- 1948 – švýcarské občanství
- [Ukázka](#) – [Zahnteufel](#) (1915)

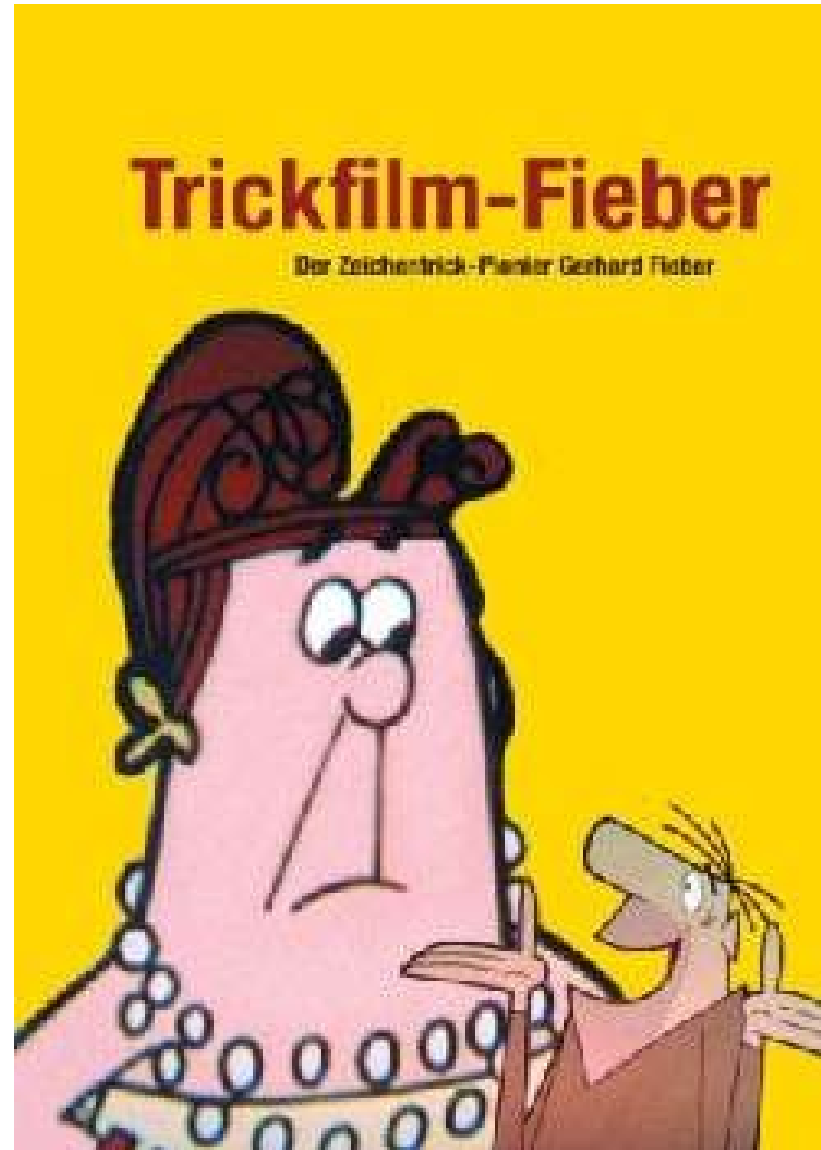
Animace v období Třetí říše

- Obdiv k Waltovi Disneymu
 - Z Goebbelsova deníku:
„Dal jsem Hitlerovi k Vánocům jako dárek 12 filmů s Mickey Mousem. Měl z toho radost. Byl opravdu šťastný z takového pokladu.“
- Chyběla existující infrastruktura a tradice animovaného filmu
- Studování technik Walta Disneyho
 - Už 1931, po 1933 z Goebbesova nařízení
- Jeden z prvních anim. Filmů
 - [Der Störenfried](#) (1940)
- 1941 – studio – Berlin Dahlem
- 1942 – Deutsche Zeichenfilm GmbH
 - *Arme Hansi*
 - 1943 – stěhování studia do Mnichova a Vídně
 - 1944 – zrušení
- [Horst von Möllendorf](#)
- Hans Fischerkoesen
- S koncem války se německá animace přestala vyvíjet
- Oživení až 50.-60. léta

Gerhard Fieber

- Narozen 1916
- Kreslil karikatury učitelů
- Od 30. let kreslíř v propagačním oddělení UFA
- 1942-1945 – hl. kreslíř Deutsche Zeichenfilm GmbH
- 1946 – zaměstnanec DEFA
- 1948 – EOS Film Production
- 1949 – první celovečerní animák po WWII
- Tvořil až do smrti - 2013

Heinz Tischmeyer

- Narozen 1913
- 1928-1931 – trikové studio Waechter
- 1931-1933 – pracoval pro trikové studio Pál – americký styl kreseb
- 1933 – UFA s přestávkou do 1936
- 1936-1942 – vlastní společnost
 - Zakázky jiných firem
 - *Vom Bäumlein, das andere Blätter hat gewollt* (1940)
- 1942 – Deutsche Zeichenfilm GmbH
 - *Armer Hansi*
- 1947 – vlastní studio v Tutzingu
- Současně pracoval pro Bavariafilm GmbH

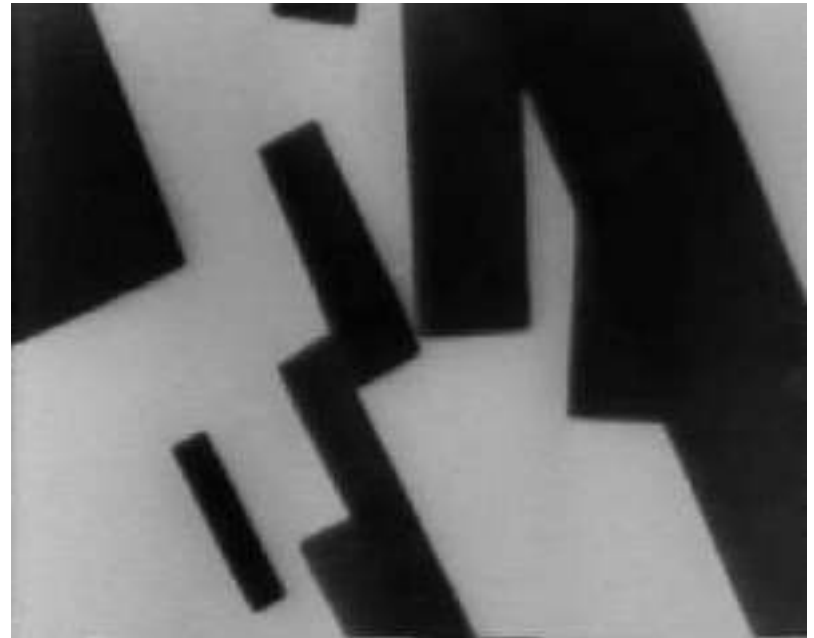
Hans Fischerkosen

- Květen 1896
- WWI – nebojoval – astma
- 20. léta krátkometrážní reklamní snímky
- Studio v Lipsku
- 1941 – donucen přesídlat do Potsdamu
- Animované filmy pro kina
 - Přes vládní dohled netočil propagandistické filmy
- Po válce zajat, 3 roky vězení, uprchal do Západního Německa
- Obnovení vlastního studia
- 1973

Filmová avantgarda

- Abstraktní filmy
 - Paul Leni, Oskar Fischinger
- „městské symfonie“
 - Walter Ruttmann
- Problémy s financováním
 - Quota quickies
- Tvůrci se často věnovali i jinému druhu tvorby
 - Walter Ruttmann
 - Paul Leni

Walter Ruttmann

- Prosinec 1887 – Frankfurt nad Mohanem
- 1905 – maturita -> odchod do Zurychu, studia architektury
- 1907 – Mnichov – malířství
 - Soutěže plakátů
- 1913 – povolán do armády, WWI východní fronta
- Po válce zájem o malířství, nově o filmovou techniku
- Založil Ruttman-Film GmbH
- 1920 – patentoval si nový trikový stůl
- 27. dubna 1921 – *Lichtspiel Opus I*
- Spolupráce na filmech jiných autorů
 - Lotte Reiniger
 - *Die Nibelungen* (1924)
- 1927 – *Berlín, Symfonie velkoměsta*
- Experimentování se zvukem
 - *Německý rozhlas*
 - *Melodie světa*
- 1930 – rozhlasová hra – *Víkend*
- 1931 – *Nepřítel v krvi* – osvětový o pohlavních chorobách
- První hraný film v Itálii
- Šzil se s nacistickým režimem
 - *Triumf vůle* (1933)
- 1935 – úředník UFA
- 1940 – 2 propagandistické filmy o výrobě zbraní

